

DE
REGNO DEI,

ET
VICTORIA CHRISTIA-
NA, CONCIONES

DVÆ:

Auctore D. HENRICO PARRAEO S.
Theologiae Doctore, & Decano
Cestrensi.

LONDINI

Ex Typographeio KYNGSTONIANO, Impensis Cuth-
berti Burbæi & Edmundi Weaver.

Anno Domini, 1606.

REGNO DEI

REGNO DEI

REGNO DEI

REGNO DEI

REGNO DEI

REGNO DEI

REGNO DEI

REGNO DEI

u
t
P
a
E
d
v
in
d

ILLVSTRISSIMO ATQVE
OPTIMO PRINCIPI, HENRICO,
IACOBI, MAGNÆ BRITANNIÆ,
Franciæ & Hiberniæ Regis Po-
tentissimi Primogenito,

*Henricus Parraus Henrici F. S. Sempiter-
namq̃, Felicitatem D.*

Tertium iam decimum annum
ago, (*Illustrissime princeps*)
& eâ sum ætate, cuius genas
verecundo virtutis colore na-
tura solet perfundere. Re-
pentè tamen factus sum na-
uiter impudens & verecundia limites omnes non
transilui modò, sed & à tergo longè reliqui, dum
Patri meo, cuius mihi fas iussa capessere, dicto
audiens ista tibi tanto tantulus ausim offerre.
Elegi verò è duobus malis minimum, & impu-
dentiæ malui, quàm impietatis culpam deprecari,
voluiq; me non satis pudentem potius quàm nimis
inofficiosum haberi. Quare Paterna lubens man-
data ita exhaurio, vt primùm Celsitudini tue om-

Epistola Dedicatoria.

ni cum humilitate significem hanc suam, quam à me dicari tibi vult, de Regno Dei primùm querendo, Concionē, non nisi alienissimo animo ab ipso edi; nec tamen potuisse hoc non dare crebris clarissimorum Academicorum flagitationibus, quorum amore magis, quàm iudicio factum esse facile sensit ut alijs, & multis illis quidem longè dignioribus, præteritis, ipse è tenebris ruris in illam retraheretur doctam Academiæ lucem, & apud Augustissimi Patris tui Maiestatem hæc habiturus sisteretur. Et sistebatur quidem hæc habiturus, non autem habuit, tot tantisq; se vndiq; offerentibus tum serijs, tum ludicris certaminibus, in quibus feliciter multa & longa fuit Academia, quippe quæ gratissimi animi exultans hilaritate nunquam sibi visa sit satis letarier aduentu potentissimi doctissimiq; Regis, Serenissimeq; Regina, et aspectu tuo (Illustriss. Princeps, maximorum parentum magna proles) longè iucundissimo. Solem enim suum illo primùm die se vidisse facti sunt florentissimi Oxonienses, Regis sui varia cognitione, tanquam solis multiplici lumine, recreati, qui admirandi ingenij iudicijq; sui radijs omnes omnium Scientiarum regiones, Theologiæ mysteria, Jurisprudentiæ consulta, Medicinæ Pharmaca, Philosophiæ Naturalis, Moralisq; dogmata prolixè lustravit.

Parcat

*Parcat mihi lumen columenq; Britannia, tuq;
 nostri Solis grande iubar, parce, si pro atatura mea
 sim loquacior, & nullum eius laudibus modum sta-
 tuam, qui suis meritis statuit nullum. Non enim
 possum non effutire, quod à Patre dudum subaus-
 cultando inaudiui, cui ante biennium ille omni
 commendatione maior, Præsul totius Angliæ pri-
 mas, & sui ordinis verè primus, Reuerendissimus
 D. VVhitgiftus pro suâ facilitate (quâ erat maxi-
 mâ) priuatim alacer affirmavit, Omnino se ger-
 manû D. Elizabethæ Reginae Spiritû in Au-
 gustissimo D. Iacobo nostro reuiuiscētē per-
 uidere. Magnum verò elogium, etiam quia à mag-
 no viro profectum, magnum! At viueres modò (v-
 tinam viueres) Antistitum Antistes Sanctissi-
 me, audisse q; ea omnia, quæ ab illo Oraculo sciētī-
 arum intentissimis & oculis & auribus & animis
 Oxoniensium Musarum celeberrima sedes nuper
 excepit; nō animû tuum ad vnius D. Elizabethæ,
 quantumuis mirabilis sæminæ, memoriam reuo-
 cāsses, sed principum Philosophorum, sed Medico-
 rû, sed Juriscōsultorum, sed acutissimorum Theo-
 logorû florem omnem et medullam in hoc vno Re-
 gio pectore collocāsses. Rapior extra me, etiam à te
 (clarissime Princeps) abripior, dum summas eru-
 ditissimi Regis virtutes memoro, quas illustres &*

Epistola Dedicatio

testatissimas in illis extraordinarijs Comitijs plausu frequentissimo, acclamationibûsq; immanibus amplexi sunt senes iuuenesq;, etiam nos pueri, tuq; ipse puerorum omnium delicia Britannicorum. Vidi enim astantem te & Patris tui sacro lateri adherentem, vidi applaudentem acclamantemq; illis diuinis sermonibus, illis disertis acuminibus, illis doctis laboribus, quibus mihi (for san alijs) mihi certè visus est te, Henricum suum, pius pater affari, ut suum olim Ascanium apud maximum poetam pius Æneas:

Disce puer virtutem ex me, verumq; laborem.
Dixi me esse pro etate loquaciorem, nec mentior,
qui de rebus summis infimus homulus hæc garrio.
Claudam iam riuos, ne prata plus satis bibisse videantur: si hoc prius à T. C. Patris mei nomine supplex contendero, ut istam suam Diuini Regni cōmentationem, Regijs non ita pridem auribus destinatam, tuis honestare oculis, atq; etiam manibus tuis verbisq; (nisi indignior habeatur) Regijs oculis commendare (namq; potes) non graueris. Est enim illi persuasissimum, te qui incredibili comitate & affabilitate erga omnes mortales Cyrum illum Xenophontem adæquas, quem in hac tenella etate tua tã valde refers (Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat) eãdem apud Magnū Patrem

Epistola Dedicatoria.

in gratiâ esse, quâ apud auum suum Astiagen Cyrus fuit, cui infinita pro æqualibus suis, ipsorumq; parentibus petenti indulgentissimus Imperator haud cunctanter gratificatus est. Deinde pro eâ, quæ te decet, & quæ te tantum principem summè ornat summa humanitate rogandus es, ut illa altera de Victoria Christiana concio, quæ hanc à tergo insequitur, quæq; ante me natum habita est, & illi nobilissimo Cardidiæ Despotæ (qui nunc Pembrochiæ Comes est patre, auo, auunculis, reliquisq; suis maioribus dignissimus) inscripta, hanc tibi dicatam non deserat, nec è conspectu discedat tuo, sed eâ perenni fide, obseruantiaq; T. C. adiungatur, quâ pristinus patronus suus honoratissimus Comes Serenissima Maiestati nunquam non gratissimus adhaerescit. Tum ME deniq; cû his suis suum cum omni reuerentia & veneratione tibi dat dicatq; & sanctè affirmat nihil sibi in votis potius aut antiquius esse, quàm ut quâ gratiâ ipse Magno Patri tuo à Sacris est, eâdè ego tibi Magno Filio à Musis sim, hoc est, aliquo tuorum Scholarium in numero habear, & letus audiam me Tuum dici. Hac à te; cetera pro te, imo pro te omnia (nostræ & decus & amor gentis) precatur quæcumq; vspiam aut terrarum aut cœlorum sint pulcherrima, maxima, optima.

MATH. 6. 33.

*Quærite primum regnum Dei & iustitiam eius,
& ista omnia adiicientur vobis.*

VI religioso & pio studio illa velit diuinæ bonitatis vestigia persequi, quæ Pater Optimus atq; Maximus in rerum omnium creaturarum naturis, non ad breuissimi temporis prædicationem pressit leuiter, sed ad omnis posteritatis memoriâ fixit sem-

piternam : habeat is certè quod in illis miseretur, quod amet, quod veneretur, sed vim tamen illam atq; facultatem nequeat habere tantam, quâta sui gremij angustijs tam immensum Oceanum complectatur. Cuius quidem tam diffusæ patentisq; bonitatis seria & diutina contemplatio intimas olim regij Prophetæ cogitationes sic peruasit & abripuit, vt quodam quasi afflatu diuino percitus in illos sancto rege dignissimos clamores eruperit; *O Iehoua, in cælis est benignitas tua, fides tua usq; ad superiores nubes; iustitia tua instar montium maximorum, iudicia tua instar abyssi magnæ; homines & iumenta conseruas, Iehoua.* Non patiar orationem meam hoc infinitum & ingens iter ingredi in hoc tempore; neq; in ea communissima magni opificis prouidentia versabor, quâ pusillis passerculis præstat securitatem, quâ iumentis trituranibus pabulum sub-

B

mini-

ministrat, quā agri lilia delicatis conuestit coloribus, quā rebus omnibus è terræ sinu thesauros fundit immanes. In illam cupidiùs immergam me nunc abyssum charitatum & amorum mirabilium, quibus hanc epitomen mundi humanam gentem, vel potius hanc epitomes epitomen, gentem Christianam Ecclesiam suam, etiam nondum creatam, amplexus est, & suo dein natam productamq; tempore constanter & vehementer est prosequutus. Has ego pangam benignitates Dei, & hæc viscera, quæ ille dilatauit primum in paradiso, quæq; deinceps populo suo extorri illiusque beatissimi horti, omnia Tempe Thessala Elysiq; nemora superantis, finibus eiecto infinîtè protudit. Quas ubi panxero diuitias Cœli; quod aliud multiplicis sapientiæ atq; clementiæ theatrum vobis daturus videor, quàm quò Patriarchæ, quò Prophætæ, quò Apostoli, quò principes populiq; terræ, quò illi cœli incolæ potestates & principatus superi videndi sciendiq; desiderio flagrantissimi conuolarunt? Quo magis nos dementis vecordiæ sumus postulandi, si tanta mysteria despiciatui ducimus, aut non attenti & auribus & animis excipimus, quæ ignium illorum celestium & illibatarum mentiû immotis obtutibus penetrantur. Ne moueant nos beatissimi angeli qui ad ista nobis viam præeunt; an ad Christi etiam voces obfurdescimus, illoq; hortante inclamanteq; *Querite regnum Dei & iustitiam eius*, renuimus, & in viamq; aurem obdormiscimus? At aliquando boni etiam dormitant discipuli; dormitant, indignor tamen; & dormitant quidem non coronas, non gloriam, non regnum promittente Christo, sed carceres, sed cruces, sed patibula & quæq; mortis dirissima sibi ominante. Vbi vero de regno ipsi cum illis sermo, isq; per quadra-

draginta dies continuos habitus, nullum nobis referunt Annales Apostolici Apostolum somnolentum, nullum non attentum & Christi sermonibus inuigilantem. Quare animum ego non contraho meum, sed spe, fiduciaq; plenus non tam precor quàm polliceor mihi illam vestram non dierum, non horarum, vnius mihi credite vix horulæ attentionem & vigilantiam, quâ longè tum diuturniorem tum ardentiorē & verba Christi, & regnum Dei, & iustitia Dei, omnia deniq; totius inuitamenta mundi (hæc enim omnia adijciuntur vobis) & expectant & promerentur. In his squalabit forsan mea, in quibus aliorum frequēs apud vos nruit oratio. Sed hunc mihi meum squalorē indulgebitis scio, tot annos præsertim rusticati, vbi rastra porius quam vestra rostra semper sunt in oculis; etiam prolixius indulgebitis, qui mecum recognoscetis apud illum meum & vestrum prudentissimum atque optimū Regem hæc dici, qui etiam si loquatur vt nemo melius, scribat vt elegantius aut foelicius nemo, tamen supersticiosula quavis verborum venatione non delectatur, nec ad sermonis pompam & phaleras, sed ad sententiarum grauitatem & rerum pondus vocat. Sequar quòd tantus Cæsar vocat, sed longe sequar, & vestigia magni magistri semper adorabo. Apertè, & pro mea tenui, infirmaq; parte distinctè explicabo verba Christi, qui Cæsarum Cæsar est & magister magistrorum.

Imperij iuxta & sapientiæ Christi in his par & geminum delutescit argumentum. Nam & pro imperio præcipit, & pro singulari suâ sapientiâ præceptum miscet promissis mirabilibus. Regnum Dei & iustitia præcipiuntur primo quoq; tempore & loco & affectu quærenda; Quærite primùm regnum Dei & iustiti-

am eius; promittuntur verò & hæc & alia possidenda omnia quorum amore incendimur mortales; *Ista omnia adyiciuntur vobis.* Hos mihi fines & terminos, quos sibi Christus, cōstituam, vt primùm de Præcepto Christi, deinde de Promissō dicam. Præcepti quot verba, tot partes facere est necesse; quæ licet numero non multa, multa certè & sensu sunt & pondere. Imperantur enim hîc quatuor quasi alleuamenta curarum nostrarum & ad beatè viuendum momēta maxima. Sunt ita, vt compendio dicam, finis, medium, modus, ordo. Quem enim sibi finem alium humanæ curæ destinatum habeant, quam regnum Dei? quo medio ad hunc pergant finem, quàm iustitiâ eius? quis modus præterea relictus miseris Adami filijs scelere & egestate perditis, quàm vt quærant quæ perdidērunt? quem deniq; ordinem in huius quæstionis itinere obseruent, nisi vt alijs posthabitis quamprimùm se dent in hanc viam?

A Fine nobis principium, hoc est, à Regno Dei qui & principium est & finis. Ne sim molestior, si de hoc Regno hæc duo quæram. Nam primùm quod tandem regnum hîc Christus designet, edisseram; deinde vestigabo causam, quâ inductus figat illud tanquam finem curis studijsq; mortalium vniuersis. Sanè regni huius in sacris codicibus varia & anceps est significatio, quam tamen hac triplici notione naturæ, gratiæ, gloriæ, conuenientiùs instituto nostro complectar. Naturale Dei regnum loquuntur illa Scripturæ testimonia quæ potestatem & dominatum rerum omnium creaturarum Deo soli deferunt, qui nutu & arbitrio suo naturas omnes regit & administrat. Multus & frequens cantat potentiam & splendorem regni huius naturalis regius Psalter, etiam totos Hymnos dulcissimos

mos huic imperio dicat, facratq;. Cuius tamen vires
 illas & illa roborata missa nunc facio, quæ qui negant,
 sentiunt dum negant, & tanquam profanus ille Ca-
 paneus contemptorq; Deum Mezentius, *confringun-*
tur virgâ ferreâ, & vt vasa figuli dissipantur. Ad illud
 Dei regnum pergo, cui non creata omnia, ne homines
 quidem omnes subijciuntur, subiiciuntur verò soli
 dilecti aliquot & electi populi, quibus aura diuinæ
 gratiæ benignior afflatur, sacro Dei Spiritu intus illos
 & mouente & moderante. Hoc ego cum Patribus &
 Scholæ Theologis *Gratia regnum* appello, vt à priori
 illo naturæ regno internoscatur. Lene & suauis om-
 nino Gratiæ sceptrum, cui non necessitate paretur, vt in
 naturæ regno, sed voluntate. Naturæ enim regnum o-
 bedientiam flagitat necessariam, quam voluntariam
 molle Gratiæ imperium & præcipit & operatur. Nam
 cum mente & intima voluntate hominum omne ist-
 hic Deo negotium est, vbi in folio cordis regali sedens
 Dei Spiritus affectuū luctantes vêtos tempestatelq; so-
 noras Imperio premit, ac vinculis & carcere frænatur, sed
 ita frænatur tamen, vt *illi indignâtes magno cum murmure,* *Virg. AEn. 1.*
carnis circû claustra fremant. Vnde querelæ illæ, suspiria, *Rom. 7.*
 & gemitus sanctissimi Apostoli ad Romanos; *scio quia*
non habitat in carne mea bonum; velle adiacet mihi, persi-
cere autem non inuenio; video aliam legem in membris meis
rebellantem legi mentis meæ. Quare vt hic Deus regnet
 solus, non tamen est solus, nec imperio gaudet quieto,
 sed multis peccatricis carnis commotionibus pertur-
 bato. Sui igitur obedientiam populi fruitur regnum
 Gratiæ voluntariam, sed illam mancâ prorsus & imperfe-
 ctâ fruitur. *Quin leuabimus oculos cum Davide in* *Psal. 121.*
montes, vnde veniet auxilium nobis. Caelos pete-
mus & illud cœlorum cœlum, vbi à perduellionibus

1. Cor. 15.

istis *secura & perpacata omnia*, unde *exulat rebellis caro*, ubi ita *Deus regnat solus*, ut etiam sit solus in omnibus omnia. *Gloriæ regnum istud dici & esse constat quod suis Corinthijs summis encomijs magnificè prædicat Apostolus*, omnesq; eius amoenitates, omniaq; decora, splendores omnes fusc pandit. Magna sunt quæ de *Naturæ regno*, etiam quæ de *Gratiæ regno* diximus magnâ; atqui de *Gloriæ regno* nihil non summum, nihil non perfectissimum & omnibus suis numeris absolutum aut dicendum aut cogitandum est. Equidem non libenter tantarum rerum comparationem aut contentionem facio. Cuius tamen in hæc acrius penetranti ratio dissimilis & dispar triplicis regni liquidò comparebit. Primum enim *Naturæ regnum* potentia fundauit, tollet infirmitas: præpotenti certe Dei manu creatum est, at in naturæ labantis infirmitate expirabit. *Gratiæ vero regnum* inchoauit infirmitas, potentia terminabit: in infirmitate carnis hoc inchoauit vnigenitus Dei filius, quod potentia Diuinitatis suæ absoluet tandem & patri tradet. Tum deniq; fulgebit clarum nitensq; regnum *Gloriæ*, quod diuina firmat potentia & esse iubet æternum. Non hic pugna, quia non hostes; non lachrimæ, quia non vulnera; nullus timor, quia nulla pericula; non dolor ullus, quia non malum illum; sed ubiq; alta quies, ubiq; alma pax, ubiq; sancta gaudia, bona ubiq; omnia, quia ubiq; Deus omnia, qui non debilitatis modo sed & debellatis cunctis inimicis nostris, mundo, Satana, carne, peccato, morte, beata nobis faciet in coelis otia, & gloriosum imperium sine fine dabit. Non amplius aut me aut vos defatigabo querendo *Regnum Dei*, quod nobis tam sollicitè Christus commendat. Adest quod querimus (vinam adesset,) sed istud

istud tamen est quod querimus Regnum Glorię. Ne sit mihi vni fides; Augustinus tantus pater attestatur. *Aug. lib. 2. de Regnum Dei bonum nostrum est, hoc appetendum, ibi finis Sermon Dominus.* *constituendus, propter quod omnia faciamus quacumq; facimus.*

Et verò finem dum memorat, opportunè me huc inuitat, vt postquam de regno constet, causam expiscer quā commotus Christus finem hunc desiderij & curis humanis destinauit. Quęlo referte mecum oculos & respicite in illa priora Christi monita, quibus hoc subiecit præceptum quod explico. Prorlus intamant curas & cogitationes omnes quę vliam quā in cœlesti Glorię regno collocantur: porò intestas reddunt has terras, & locis omnibus tineam æruginem, siueq; disponunt, vt à terrarum periculis nos ad cœlorum auocent securitates. Hinc tria nobis præcipuè offeruntur, quę documento sint quare hic à Christo finis sit constitutus. Enumerabo singula. Primum sit appetitio naturę nostrę; secundum Christi consilium; postremum plenissima cœlestis regni abundantia. Appetitio quidem naturę nostrę vt omnium ardens fertur ad perfectionem sui, neq; prius sistit gradum quā ad illam aspirarit. At vbi defunt multa, ibi nullus perfectioni locus conceditur. A magistro Philosophorum didicimus *perfectum id esse cui nihil deest.* *Arist. Phys. lib. 3. cap. 8.* Homini autem multa defunt, quę has verissimas Prophetę voces ab illo iure exprimant, *pauper & egenus sum ego.* Ex hac multiplici inopiā atq; egestate curę nascuntur multę & in multis illę infinitiq; rebus versantur. *Turbaris Martha, turbaris in multis, sed vnum est necessarium.* *Luc. 10.* Ergo Christi consilium dispicite, qui eo animo descendit cœlitus induitq; naturam nostram, & nobis natus est, & pro nobis mortuus est, & apud nos

tot

Matth. 11.

tot eloquutus est, non vt nostram destrueret naturam, sed vt perficeret; & anxio curarum æstu leuaret. Quare fessis & oneratis clamat, *Venite ad me, & ego reficiam vos: Discite à me & inuenietis requiem animabus vestris.* Patimur à multis confusionem, quies autem in vno est. Vnde postremo loco cogitate plenissimam regni coelestis abundantiam, in quo vno sita sunt omnia quæ & appetitioni naturæ nostræ, & consilio Christi satis affatimq; faciant. Profectò aut suspensas desideriorum nostrorum non tenemus rationes, nec perceptos & pertractatos voluntatum nostrarum intimos motus habemus, & de nobis ipsi nimis sumus securi: aut non possumus non ingenuè profiteri, cætera omnia quibus tantâ auditate inhiamus longè viliora esse quàm quibus natura nostra omnium præstantissima perficiatur. Quod enim tam præstabilem naturam perficiat, id ipsum multò oportet esse præstabilius. Reliquum est igitur, vt is solus naturæ humanæ perfectior sit, qui creator fuit, in quo solo perfectio reperitur summa, quia non modo in ipso est solo, sed & ipse est solus summa perfectio: est autē summa, quia sua. Omne enim quod appetit aliundè perfectionem, non est summè perfectum. Extra vero Deum non est quod perficiat Deum. Quare ipse se appetit, se intelligit, se amat, nec aliud quicquam aut amat aut potest quidem amare nisi propter se. Ergo Deus sibi finis est & homini, sua, & hominis perfectio est. Hanc autem perfectionem nobis nostram, siue suam, seu potius se, cumulatè plenèq; impertit, quando cum omni apparatu ornatuq; visendo, id est, glorioso ita in nobis regnat, vt non partem nostri aliquam, sed totos nos totus occupet, totus regat, totus aspectabili quodam modo & habitetur & habitet. Quam quidem aspectabilem Dei habitationem

nem qui aut malitiôsè dissimulant, aut stupidè ignorant tanta, tamq; innumera suppeditare delectamenta, vt ijs facîle & libenter omnes, quantumuis inexplēbiles, hominum appetitiones & expleri queant & acquiescere: Indigni sunt qui ingrediantur scholam Christi; quid dico Christi? Philosophorum profectò scholæ tantam malitiam ignauiamue execrabuntur, nec patientur apud se consistere. Nam qui apud illos familiam ducit *Aristoteles*, acutissimus naturæ speculator, in suis Animalium historijs, in Ethicis, in Metaphysicis, exiguam tenuemq; rerum diuinarum contemplationem omnium quantæcunq; demum sensibilibium scientiæ constanter anteponit. *Plato* ubiq; apertior in Parmenide, in Philebo, in Symposio, Deum pulchritudinis oceanum appellat, & summas in suauissima Deij apprehensione beatitates collocat. Nolo ambitiosior esse in illius diuini viri sententijs recitandis, quæ Labeonis semideum ipsis Dijs gentium Augustinus non dubitauit præferendum. At tenebræ sunt, prorsus tenebræ, omnia quæ insignes Philosophi de diuinis possessionibus autumârunt, si cum illis conferantur, quæ gloriosi regni hæredibus parantur videnda. Non enim vobis scientissimis viris cœcum est aut obscurum varias sui apprehensiones Deum donasse hominibus, quarum tenuissima illa, quæ Philosophis tamen erat gratissima. Naturali solo rationis lumine monstrante viam Deum hi naturæ filij agnoscunt: illustrius fidei lumen Gratia filijs coelitus inditum, quo resecta facie Deum vt in speculo intuentur. Amouebitur verò aliquando etiam hoc speculum cum Gloria filij clarissimo gloria lumine collustrati Regem gloria facie ad faciem videbimus, & videbimus quidem, non, vt *Moses*, in *Petra* foramine delitescen-

Lib. 1. de part
Anim. cap. 5.
Eth. lib. 10.
met. 12. 1. 39.

Aug. de ciuit.
Dei lib. 2.

centes, sed aperti apertum, nec gloriam vt ille trans-
euntem, sed manentem & omni suo bono affulgen-
tem & insitam nobis cernemus. Quare non miror si
Christus vnicus mundi seruator, qui hoc vnum iniuit
consilium perficiendæ naturæ nostræ, cuius etiam ipsi
sumus appetentissimi, vagas nostras atq; errantes ap-
petitiones & curas ad hoc gloriosum Dei regnum,
tanquam ad perfectissimum & genuinum earum om-
nium finem, reuocarit. Miror potius his præceptis in-
stitutisq; Christum abundantem deseri à parte mundi
maxima, etiam à suis non agnosci; vt & Pharisaicis
vsq; temporibus illas superbas contumaciæ voces
quotidie audiat, *Num ex principibus aliquis credidit in
eum aut ex Phariseis? sed turba hac que non nouit legem
maledicti sunt.* Vt tamen in his Phariseorum maledi-
ctis numeremur, qui benedicti quidem sunt coelestis
patris, & Christo simus dicto audientes ad Dei reg-
num inuitanti, propero viam huc deducentem ingre-
di, & medium illud Diuinæ iustitiæ delineare, quo
freti ad imperatum atq; exoptatum regni finem foeli-
citer prouehamur. Iustitiæ nobis diuinæ idem suator
est, qui regni fuit. *Querite iustitiam eius.*

Viâ eunti aliquid extremum est, error immensus
est. Ergo ne diujs itineribus infinitè peregrinemur,
errantibus comiter monstrat viam Seruator, & nos vt
olim Iudeos suos Prophetæ verbis alloquitur, *State su-
per vias, & videte & interrogate de semitis antiquis, quæ sūt
via bona, & ambulate in ea, & inuenietis refrigerium ani-
mabus vestris.* Iustitiam nobis loquitur Prophetæ, Iusti-
tiæ semitas antiquas edocet, viamq; Iustitiæ bonam
quâ solâ ducti sursum rectis lineis ad coeleste Dei reg-
num subuolemus. Date mihi supplici vigilantiam ve-
stram paulisper, etiam (nisi ad bona forsân abutar hoc
verbo)

Joan. 7.

Jerem. 6.

verbo) patientiam vestram date dum diuinæ Iustitiæ
tramites vobis enodatus describo. Possem multis
ambagibus orationis vti, nec sine exemplo id quidem
maximorum, si vellem quæq; diuertacula latebrasq;
omnes excutere, quæ ab illis hic quærentur. Mallem
autem, & illud etiam potius ducere & melius simplici
aliquâ & perspicuâ narratione meam sententiam di-
cere, quàm alienarum disputationum mæandros &
flexiones persequutus totam rem involuere. Aio igitur
Iustitiam Dei vel ipsum esse Deum, vel ad simili-
tudinem sui ab ipso in nos deriuari. Nullis enim nisi
sui similibus, Hoc est, sanctis sicut ipse sanctus est, pa-
tet ad Deum aditus. Quæ vero nos Deo reddit simili-
mos iustitia deriuatur in nos, partim ex coniunctione
nostri cum Christo, partim ex Christi in nobis ope-
ratione. Fatendum enim est post primi parentis tur-
pem prolapsionem omni Iustitiæ præsidio spoliata
esse naturam nostram. Naturâ nos iræ filios esse gen-
tiû Apostolus ingeminat. Pelagius si hoc inficias iue-
rit, non ita ociosus nunc ego, vt illum aut lubeat aut
vacet refutare. Nemo in illum hac in causa aliisq; non
leuioribus acrior aduersarius Augustino; & hoc vero
vnum, licet perexiguum id quidem, in extrema causæ
desperatione illum solari potuit, quòd magni Augu-
stini, vt ille tyrunculus apud principem poetam *Ænea
magni dextrâ ceciderit*. Nobis, qui Pelagianas insanias
auersamur, defixum est natiuam quandam ab Adamo
lapso omnes Adami filios labem iniustitiæ cōtraxisse,
quæ nisi eluatur coget nos perpetuò solum vertere &
Deo Deiq; iustitiæ nuncium remittere. Cæterum ne
clementissimus pater in optimam suam creaturam de-
fæuuisse crudelius putaretur, nec modum iræ suæ sta-
tuisse: mirabiles iniuit rationes refundendi cœlitus

ἐν αὐτῷ κατοικεῖ
καὶ τὴν οὐρανὴν
καὶ τὴν γῆν
καὶ τὰ πάντα
Coloss. 2.

nouos iustitiæ thesauros, quibus & ille in pristinam nobiscum gratiam, & nos ad pristinam cum illo similitudinem redeamus. Nouum enim creauit coelum & terram nouam. Nam & Christus qui coelum est Dei, de Deo Deus, factus est Adami terra, homo de homine; & nos qui Adami terra fuimus de homine homines, facti sumus coelum Dei diuinæ consortes naturæ, & de Deo Diui enascimur. Hæc illa est, si rectè ratiocinamur, arctissima nostri cum Christo coniunctio quæ immisso Christo in carnem nostram vt nobiscum is vnum sit, etiam Christi Spiritum pariter in mentes immisit nostras, vt nos quoq; cum illo vnum simus. Quare mutux & naturæ & operæ amplexibus ita amabiliter commiscemur quasi & implicamur, vt nostra in Christum, Christi vero in nos omnia amicissimæ communionis lege transferantur. Nostrum autem nihil, quod non malum, agnoscimus, Christi nihil, quod non bonum. Consulite illum Prophetarum Euangelistam Esaiam, nec illum tamen vniuersum cuoluite, sed vnicum Prophetæ quinquagesimum tertium caput sæpius regustate, cuius sola lectione aliquos sui temporis doctissimos Hebræos agnouit Andradius Lusitanus inductos esse, vt Iudaicâ desertâ perfidiâ, Christo se inflammatis studijs consecrarent. Quid tandem nostrum Christi humeris aliud hîc imponit Propheta, quàm languores nostros, quàm dolores nostros, quàm iniquitates nostras, quàm nostra scelera? Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Audimus hæc? & non tremimus animis, non toto corpore atq; omnibus artubus perhorrescimus? tuâne hæc Iesu per vulnera seruor, morte tua viuens? Equidè vix cōtineo cogar

Esa. 53.

Orthod. Defen.
lib. 4.

me quin cogar reclamare cum Petro, *Domine tu mihi* Iob. 13.
lauas pedes? lauas lachrimis tuis, lauas sudoribus tuis, lau-
 uas sanguine tuo: non lauabis his aquis meos pedes in
 æternū. Domine tu tuis humeris portas languores me-
 os, dolores meos, meas iniquitates, mea scelera: non
 portabis his humeris mea scelera in æternum. Etiam
 aliquando cum eodem Petro increpare & ferè satani-
 zare cogor; *propitius tibi esto Domine, nequaquam tibi e-*
rit hoc. Sed audio mihi, vt Petro, regerentem hæc Do- Matth. 16.
 minum, *Sapis non quæ sunt Dei, sed quæ sunt hominum;*
 audio iterum minantem mihi, *si non lauero te, non habes*
partem mecum. Quin laua nos igitur Domine, laua pe-
 des nostros, laua caput, laua manus, totos nos laua vt
 toti puri simus. Tibi ne parcas, vt nobis parcas, tibi ira-
 tus sis, vt nobis faueas, in te durus, vt in nos benignus,
 in te crudelis, vt in nos misericors; deniq; ipsum tu
 peccatum nostrum fias pro nobis, vt nos iustitia Dei in
 te ipso efficiamur. Facite, quæ so facite grati sitis. Vota
 enim nostra precesq; amor Dei & Christi meritum
 anticipauit, vt non tam hæc præstanda rogare, quam
 præstita gratulari nobis velle debeamus. *Deus enim* 2. Cor. 5.
(inquit Apostolus) fecit eum qui non nouit peccatum pro
nobis peccatum, vt nos efficeremur iustitia Dei in eo. Quod
 admirabile acroama cum illud aureolum Græcorum
 Patrum os Chrysostomus enarrat, stupens enarrat & Chrysost. in 2.
 attonitus: *Quis sermo, quæ mens ista predicare potest?* Cor. 5.
iustum (inquit) facit peccatorem vt peccatores faceret ius-
tos: Imo neq; sic dixit, sed quod multo maius erat; non e-
nim habitum posuit, sed ipsam qualitatem; non dixit peccato-
rem, sed peccatum, vt nos fiamus; non dixit iusti, sed iustitia,
& iustitia Dei. Habitauit diutius in hac iustitia Dei quæ
 ex coniunctione nostri cum Christo fit nostra, liben-
 ter hic quidem facturus cum Petro non tria modo, sed

plurima & mihi & vobis omnibus tabernacula, quia bonum est hic esse.

Sed ad aliam meum me p̄sum vocat Dei iustitiam, quam non tam ex coniunctione nostri cum Christo, quàm ex Christi in nobis operatione assequimur. Nolo tam valde teretes & Atticas aures, quæ omnem doctam barbariem Scholasticorum cum delicato fastidio vsquequaq; repudiant. Subiectum illi nobis aliud Denominationis, aliud Inhæſionis commemorât. Illa coniunctionis iustitia inhæret Christo capiti, & nos membra Christi imputatiuè denominat. Ista vero quam operatur in nobis Christus etiam nobis inhæret, quos denominat. Et vero necesse fuit vt quibus voluit iustitiæ præsidio munire viam ad coeleste Dei regnum duplici illos iustitia ornaret, cuius alteram pro ipsis, in ipsis alterâ operaretur. Nam illa quam pro nobis operatus est iustitia haud quicquam nobis commodauerit, nisi fiat nostra; quæ tamen nostra non fit, nisi fide nostram credamus; quam quidem fidem intus purificare corda fidelium Petrus profitetur. An sola purificat? prima est in opere internæ iustitiæ fides, sola non est quæ per charitatem spe acclamante operatur. Fabulæ prorsus sunt Gratiaë Homericæ & commenta ingeniorum, quæ suam omnem amittunt gratiam & venustatem, si cum his tribus coeli gratijs fide, spe, charitate, quas tanquam illustriores diuinæ iustitiæ partes in mentes nostras infundit Christus, conferantur. Vbi vero semel istæ nobis infusæ inhæserint, non possumus sedere otiosi, sed ad omnes bene agendi partes excitati maioribus indies conatibus nitimur, vt compleamus animos nostros omni genere præclarissimarum virtutum; quæ tamen omnes his infusæ iustitiæ radicibus ortæ nostrâ demum operâ & in-

Al. 15.

industriâ propagatur. Acquisitam hanc voco, & addo iustitiam tertiam ex propagatis operâ nostrâ virtutibus consistentem, & hanc etiam, vti illam infusam, ab operatione Christi Spiritus oriundam, sed cui necessario nihilominus iussi immiscent se frequentes labores nostri. Assentiuntur passim hoc nobis Sacræ literę. Operamini salutem vestram; negociamini donec veniam; vincenti, hoc est, operanti dabo sedere mecum. Ego vt merita vobis operum vendam qui iustitiam operum ostendo? Non animus, neq; vero fas dicere. Agam tamen hoc vnum & moliar, vt cum triplici Dei iustitiâ tanquam triplici medio liqueat nos instrui ad Dei regnum, primas quidem imputatę Christi iustitię vt merenti demus, secundas infusę vt disponenti, acquisitam autem vt deducentem in tertijs saltem patiamur consistere. Qui contrā aut sentiunt aut loquuntur, & labores vigiliasq; nostras aut nimium amplificant, aut extenuant nimis, audiant à Satyrico non esse prudentię partes ita vitare vitia vt in cōtraria currant. Labores sanè nostros Seruator non recusat qui imperat, & suo quoq; tempore copiosa mercede remunerabit. Quare ad finem diuini regni diuinęq; iustitię medium nullum ille aspirandi modum nobis hīc alium pręscribit quā qui positus est in labore & diligentia nostra. *Querite*, non accipite, sed *querite*; *Querite regnum Dei, querite iustitiam eius*. Dixi de iustitię medio; dicam nunc de nostro quærendi modo. Magna non nisi magno constant. Et verò non esse mollem ē terris ad astra viam poetę vaticinantur. Regnum Dei cibum & potum esse Apostolus pernegat, neiners & segnis helluantium porcorum grex, quorum Deus est venter, huc aduolet: nec somnus quidem est hoc regnum, cuius incolis futuris somnum excutit

cutit illud Christi celeusma, *Vigilate*. Non deniq; ignavia, non cessatio, non vita voluptaria cœlestis regni portam viamue intrat, cuius angustia non nisi multis prius exhaustis laboribus, magnisq; confectis certaminibus superantur. Ergo qui sibi hic facilia & expedita promittunt omnia, planissimè falluntur, & sibi & alijs impudenter imponunt. Multa enim se obijciunt in itinere quæ aut impediunt aut immutant quærentes. Impediunt quæ saluantur, quæ amantur immutant. Noluit suos Christus salutare quenkum in via ne impediatur; neminem in via salutare. Noluit ab ipsis amari quicquam ne immutentur: *si quis non odit patrem suum & matrem & uxorem & liberos & fratres & sorores, atq; adeo etiam animam suam, non potest meus esse discipulus*. Dum salutat ancillam Petrus, impeditur quò tardius Christo adhærescat: Demas verò prorsus immutatur & derelinquit Paulum dum amat seculum. Qui iubet ne concupiscas, ne salutes iubet, qui adijcit vt ne eas post concupiscentias, ne ames monet hæc mundi bellaria. Sed magna interea lucta est quærenti & exitus perdifficilis. Intus enim equus Trojanus, in nobis sunt qui nos produnt & ad turpem deditionem cogunt. Affectus accuso nostros, qui sensuum blanditijs deliniti non agnoscunt imperium rationis, cœlum licet & Dei regnum proponentis. Narrant Philosophi imperium hoc rationis in affectus esse politici quàm similimum, quo magistratus suis ciuibz dominatur. Sit ita; Nam hic sanè vt illic seditiones, tumultus, & secessiones frequentiores illis quas olim Romanus populus faciebat. In his turbis qui ingemiscentem atq; eiulantem audiunt Apostolum, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius; facile mihi assentiètur modum istum quærendi quem suis*

Luc. 10.

Luc. 14.

2. Tim. 4.

Rom. 7.

suis ad Dei iustitiam & regnū, Christus imperat, spissum omnino opus esse & arduum & summis difficultatibus inuolutum. Multa ferant faciantq;, sudent & algeant oportet, qui istud quærendi negotium exhauriunt. Quare ne tam vulgaris quærendi vox fucum faciat parum attento auditori, explicat se aliās Seruator, nec quærere modo sed Agonistarum more certare & luctari iuber. *Αγωνιστῶν* Certate, inquit, & comedite in- Luc. 13.
trare per angustam portam, quia multi, dico vobis, quærent intrare & non poterunt. Nam regnum cœlorum, proficiente Christo, vim patitur, & violenti rapiunt. Turbas audio & buccinas quæ nihil mihi nisi bellicum canūt, & esse in armis iubent. Satanases enim, nō Anibal, ad portas est, etiam intra muros nō Catilina, sed Catilinā tetrior & perditior hostis, Caro nostra, *quæ blandula Siren dulcè canit dum decipit anceps.* His resistendum, cum his luctandum, per horum vulnera facienda via vi ad iustitiam & regnum Dei. Audeo dicere Martyrij opus esse hunc quærendi laborem, nec quenquam in viā Iustitiæ ambulare aut regnū Dei ingredi posse, nisi Martyrem. Quæ quidem postrema vox, si insolentior aut incredibilior cuiquam videatur, audiat in eadem mecum esse sententia antiquissimum martyrem Cyprianum, qui deditā operā pium & elegantem de duplici Martyrio libellum edidit. Etiam illo Martyre Martyr antiquior & sanctior Paulus Apostolus fidelis Sermonis elogio hæc ornauit; *Fidelis*, inquit, *est sermo;* 1. Tim. 2.
si mortui simus cum Christo, cum eo viuemus, si patientes fuerimus, etiam cum eo regnabimus. Certè qui carnem suam ita crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs, ut iam neq; sibi neq; mundo uiuant sed Deo, eiusq; præcepta toto pectore & meditentur & faciant, iniurias ferant, non inferant, non abdomini indulgeant, non

D

inhient

inhient lucro, non stupris se inquinant, eâ deniq; moderatione & constantiâ in itinere iustitiæ pergant, ut mortem peccato, Christum vitæ præferant: Martyrum illi apud Deum numero habentur, & verò Martyrum quoq; gloriam, coronamq; cœlestis iustitiæ regniq; præmia, largiente Christo tandem reportabunt. Cæterum ad promissum Christi spectant hæc præmia, nec eorum à me satis tempestiua fit mentio, qui præcepti adhuc omnes partes non persolui, vnam enim iam debeo vobis ex illis quatuor quas recepi me explicaturum. Ordo mihi dicendus, isq; breuibus, quem à curis & laboribus nostris Christus flagitat, dum quærunt regnum & iustitiam Dei.

Ordinem qui definiunt, dispositionem illum esse volunt rerum, aptis & accommodatis locis: quem alium verò iustitiæ & regno Dei locum aptum & accommodatum Christus destinet quàm primum? *Primum quærite*. Neq; interea adeò seuerum & rigidum habemus præceptorem, quin alijs quoq; rebus suum relinquat locum, qui primum cœlesti regno defert. Monet hîc nos salutariter Augustinus, *Cum dicit illud Primum, significauit quod hoc posterius quarendum est non tempore sed dignitate, illud tanquam bonum nostrum, hoc tanquam necessarium nostrum, necessarium autem propter illud bonum*. Non enim filice nati sumus, aut è lapide dolati, habemus corpora & carneis vestimur naturis, quæ harum infimarum indigēt rerum ut possint ijs defungi officijs quæ animis nostris commoda sint ad altiora diuinæ iustitiæ munia obeunda. Sed fando dici non potest quàm semper hic errent & hallucinētur cupiditates nostræ dum infima suo non metimur modulo, sed supra superos euehimus. Vertebatur olim à Christo Iudæis vitio, quod non

Aug. lib. 2. de
ser. Dom.

non panem propter Christum, sed Christum propter panem quærent. Ad rectioris vero iudicij trutinam, illo iubente, nunc accedimus, in cuius altera lance modo Dei regnum ponatur, terræ marisq; bona omnia (mihi credite) vt umbra volant plumæq; leuissimæ. Quid tam tritum in Philosophia, quàm omnia quæ agunt propter finem agere: etiam finem mouere agentem quamuis per Metaphoram hoc quidem & similitudinem verorum motuum, sæpius apud summum Philosophum legimus. Finem vero nostrum in glorioso Dei regno, quod bonum est nostrum, meritiissime collocauimus. Quare non Christo modo, sed & naturâ repugnante ordinem inuertimus, si non & temporis & loci & affectus primas huic cōcedamus. Tempore enim apud nos primum esse debet, quia antiquissimum; loco quia summum; affectu quia optimum. Proinde primo quoq; tempore quærendum vt nihil citius, etiam loco primo vt nihil suprâ, primo affectu deniq; vt nihil vehementius appetamus. Quærebat regnum Dei ille mortui filius apud Euangelistam, sequuturus quidem Christum, sed non ante sepultum patrem. Quærebat, sed tardius quærebat, nec suo tempore. Quærebat Magister Israelis Nicodemus, sed noctu, non interdiu, & primas terrenis honoribus dabat, secundas coelo. Quærebat, sed neglectum quærebat nec suo loco. Quærebat ille copijs rei familiaris locuples & pecuniosus adolescens, magno Christi amore captus, sed maiore mundi. Frigidius quærebat, nec affectu tanto, quantus coeli diuitijs iure debebatur. At nos mortuis mortuos linquamus sepeliendos, honores mundi ambiciosos, terræ diuitias auaris corradendas permittamus, atq; harum rerum omnium iacturâ regnum Dei primo quoq; & tēpore & loco & affectu

Iob. 13.
Matth. 19.
Luc. 18. 29.

mercandum statuamus, ut cum Petro fidenter Christum affari possimus, *Ecce nos reliquimus omnia & sequuti sumus te.* An gratis relinquimus? an gratis sequimur? Innuamus Petro, sicut ille dilecto Christi discipulo olim innuebat, ut percontetur à Christo *Quid nobis futurum sit.* Quid aliud Petro percontanti quam nobis omnibus Christus iuratus respondet: *Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut liberos propter regnum Dei, qui non recepturus sit multo plura in hoc tempore, & in seculo venturo vitam eternam.* Neq; verò vllā interpretatione meā aut ornatius explicari aut planius exprimi potuit promissum Christi, quod de adiiciēdis his omnibus iis qui regnum Dei quærent & iustitiam eius hīc adiungit. Impendio ferius me in hunc locum deduxit oratio, & ad hoc promissum Christi post peragrata præcepti monita non nisi lentē festinauit. Latus mihi hic quidem atq; amplius dicendi campus, in quo exultet copiosa commemoratio infinitorum terræ marisq; bonorum: quæ liberali & largā manu suum quærentibus regnum ita profundit Deus, ut non tam det ista, quā addat, & tanquam auctarii cuiusdam ad decretam & destinatam regni mercedem beneficam faciat accessionem. *Hæc omnia adyicientur vobis.* Salomonis intelligo felicitates: dabat illi prudentissimo regi Deus sapientiam quam petebat, etiam quas non petebat diuitias adiciebat. Ecce quantuli hæc omnia pendat Deus quæ nos tanti facimus? Appendiculæ quædam sunt & corollaria benignitatis suæ, quibus nos prolecat diuina indulgentia, merces autem regnum est. Sed sentio in quas angustias & temporis & consilii coniiciar, cui in hoc altum soluēti vela contrahenda sunt. Equidem deficerem animo, & pudem

do

do obrueret silētio, qui & meæ fidei & promisso Christi deesse cogor, nisi mihi quasi diuinitus adesset, qui & fidem liberet meam, & de promisso Christi abundē satisfaciāt.

Largieris hoc mihi (potētissime augustissimeq; Rex) pro tua constanti in Christum Regem tuū pietate, etiam pro tua solita in me Seruulum tuum singulari bonitate largieris, vt fēlicitates tuæ illis Salomonis non impares, quæ tibi quærenti regnum Dei & iustitiam eius à Deo sunt adiectæ, vicariam mihi nauent in hoc munere operam, & huic coronæ spectatissimorum virorum vberius atq; illustrius promissi Christi edant documentum, quàm quod ego multis verborum meorum voluminibus possem consequi. Profectò si monitori, & illi quidem assiduo, suę mortalitatis (qui tamen regibus nuncius nō solet esse gratissimus) Philippus Rex non pepercerit modò, sed & præceperit: ego vt tuæ fēlicitatis memor in aliqua apud te offēsa sim non metuo. Nam ne hoc quidem sine exemplo facturus videor, eòq; maximo Eusebii Cæsariensis Episcopi, qui doctus & grauis auctor Constantino Magno Imperatori præsentī inspectantiq; non est reueritus vniuersa fortunæ animiq; bona, quibus ipsum Deus ornauerat, prolixissimis sermonibus commemorare, quo mihi æquior sis (*Magne Imperator*) qui apud te de te paucissima sim dicturus. Reuocabo hoc verbum, & loquar sic melius. Non apud te de te, sed de Deo & Christo tuo, qui te talem & tantum nobis dedit, ex multis paucula libabo. Taceo liberationes illas præpotentis manus, quibus te in cunis infantulum, quibus tuam innocentem pueritiam, quibus doctam adolescentiam & piam iuuentutem tuam communiuit. Etiāne illas tacebo misericordias clementiaq; Pa-

ternas quas tua sensit maturior ætas, dum tanquam titio erutus ex incendio, aut vt David ex manu Saulis, aut vt Daniel ex ore Leonum, ita ex horrendarum infidiarum ore & faucibus ereptus sis atq; seruatus? Tua non tacet pietas, non zelus tuus, non ardens & memor tuus Diuini in te amoris amor: quin hoc solenne cum Dauide seruas vt & quotannis & singulis quoq; septimanis mactes victimā laudis Deo hoc nomine, tuaq; vota coram vniuerso populo eius in atriis domus Dei religiose exoluas. Perge, perge mactare has victimas quibus delectatur Deus, qui suis ipse pergit quoq; te cumulare patrociniis. Scelus est enim dubitare, quin in eadem clementissimi numinis tutelā apud Anglos tuos salus tua sit, qua apud Scotos tuos olim fuerit. Certè Dominus qui in Scotia tua eripuit te de manu Leonis & de manu Vrsi, ipse in tua Anglia te liberabit de manu siue Philistæi, siue Iebusæi cuiusuis qui tibi malum machinabitur. Fiant sicut Philistæus ille, inimici Domini mei regis, & vniuersi qui consurgunt aduersus eum in malum. Hactenus liberatori Deo has aras gratæ memoriæ extruximus. Sed quantula, quantula sunt ista (quæ tamen magna sunt) quæ tibi in malis bonus Deus gratificatus est, si cum illa bonorum affluentia comparantur, quam in te tuæ non fautor modò, sed & amplificator maiestatis contulit? Non passus est amplitudinem pectoris tui vnus regni angustiis concludi: tibi terras, tibi maria dilatauit; tibi populos, nationes, insulas subiecit; tuos Anglos esse iussit, tuos Hybernos; tibi post tot secula vni vnam, Magnā Magnā Britanniam reseruauit. In cuius quidem Imperii tam amplas, tam opimas & diuites possessiones, nolis quærso vnquā obliuisci, quàm pacatā, quàm placidā & molli dextrā te deduxerit, iis planè non

Psal. 116.

2. SAM. 18.

non verbis sed factis te alloquutus, quibus olim Zoro-
 bablem apud Prophetam, *Non in exercitu, nec in robo-* Zach. 4.
re, sed in spiritu meo, dicit Dominus exercituum. Fremue-
runt quidem gentes, & populi meditati sunt inania. Sed qui Psal. 2.
habitat in cælis irridebat eos, Dominus subsannabat eos, &
vnxit te regem suum super Sion montem sanctum suum. Ille
 Spiritus quo te vnxit, non ille exercitus quo te arma-
 uit, non illud Robur quo te muniuit; sed ille Spiritus
 quo te vnxit, ille omnia omnium studia tanto tui desi-
 derio inflammauit, vt maximâ omnium Ordinum cõ-
 spiratione, quanta vix aliâs post natos homines est au-
 dita, tibi, non vt humanitûs nato ad hoc imperium, sed
 tanquam diuinitus delâpso in occursum concordissi-
 mē te profuderint vniuersi. *Non dixi semini Iacobi,*
frustrâ quærite me; ita de Iacobo Patriarcha eiusq;
 semine refert Isaias Dominum loquutum. Est tibi cum
 illo Patriarcha non nominis modo, sed & gratiæ fauo- Psal. 44.
 risq; diuini summa societas. Non tibi dixit Deus, neq;
 semini tuo Patris optimi optimo Filio, Non dixit se-
 mini Iacobi, frustra quærite me & regnum meum, &
 iustitiam meam. Hæc enim omnia, etiam hæc regna,
 omnia quærentibus regnum suum non adiiciet, sed a-
 diccit, adiecturus his quoq; indies maiora vobis nisi
 vos vobis vestrisq; in illum maioribus officiis defitis.
 Deesse autem nec vultis, nec certè debetis. Ego inte-
 rea hæc tibi (Magne Cæsar) cum fidelis in te officii
 mei æterna testimonia, tum tuorum in Dei regnum
 iustitiamq; maximorum studiorum perpetua inuita-
 menta humili & demissa mente exposui. Non abutar
 pertinaciûs patientiâ tua: sed orationis meæ filum ab-
 rumpam, potius cum gratiâ, quàm cum tædio dedu-
 cam. Quando autem perorare nunc pluribus apud te
 non licet, at pro te orare saltem mihi & nunc & perpe-
 tuò

tuò licebit, & pro serenissima Regina nostra, & pro Principe nostro spectatissimo, reliquaq; tua te digna sobole heroica, & pro Dynastis tuis clarissimis viris, pro his deniq; tuis tui cupientissimis iuxta obseruantissimisq; Academicis, proq; omni tuo tibi deditissimo populo, vt his omnibus horum tu omnium imperator præcas viam fidei, viam pietatis & religionis, viam industriæ & laboris, virtutis diuinæq; iustitiæ viam ad Dei regnum, eòq; illi te ducem iisdem pijs & laboriosis itineribus prosequantur; vt tuo illi suauis imperio lætentur diu, illorum tu grato obsequio vicissim diu in terris gaudeas, & post hæc finita tandem terrarum gaudia intres in illud nunquam finiendum gaudium Domini tui regis regum & domini dominorū; vbi dulcis quies, vbi perennes amoenitates, vbi interminatæ lætitiæ, vbi gloria, vbi corona, vbi regna, vbi beata animæ, vbi Angeli, vbi Christus, vbi Deus; qui propter Christum suum, per quem hæc promisit omnia, tibi (indylte Rex) omnia largiatur. *Amen.*

VICTORIA
CHRISTIANA.
CONCIO AD CLERVM:

HABITA OXONII, ANNO

1591. EDITA ET INSCRIPTA

NOBILISSIMO GVLIELMO HER-

berto, tum Cardidiæ despota,

nunc Pembrochiæ Comit

honoratissimo.

LONDINI

Ex Typographico KYNGSTONIANO, Impensis Cuth-
berti Burbæi & Edmundi Weauer.

Anno Domini, 1606.

VICTORIA

CHRISTIANA.

CONCIO AD CERVAS

HABITA OGNIS ANNO

1851 HABITA ET INSCRIBITA

NOBILISSIMO GENTIS HUIUS

PRIMO RUM HABITIS DE POST

ANTE HABITIS DE POST

INSCRIBITA

LONDINI

EX Typographia Kensingtoniana, West End, Londini

Printed by J. B. G. & Co. 15, Abchurch Lane, London

1851

NOBILISSIMO SVMMÆQVE SPEI ADO-
LESCENTI D. GVLIELMO HERBERTO,

Carditiæ despota, Illustriss. Penabrochiæ Co-
mitis primogenito,

Henricus Parraim

S. D.

Vod ego semper soleune serua, ut à nullâ mei
erga tuam clarissimam familiam officij parte
mibi esse discedendum putem: id in causa est,
(Illustriss. Domine) ut ista tibi nunc affe-
ram. Audita vero hac eadem à te iam prius, cum pro con-
cione nonnullis abhinc elapsis mensibus florentissimos Oxo-
nienses alloquerer; & nisi mihi falsus interpres ille qui
in omni optimarum literarum genere tibi prait viam
homo experientissimus Santordus, eâ cum attentione
voluptateq; pariter sunt à te audita, quam prorsus non
meruerunt. Nam tu hic tamen, (Nobilissime adole-
scens,) errabas salus. Habes enim, qui in eiusdem te-
cum beneuoli erroris societatem veniunt, cōplures alios ma-
turioris ætatis iudicijq; viros, qui & valde id à me & sapius
contendunt, ut legantur ista etiam ab omnibus, non ab Aca-
demicis audiantur modo. Quare ut in lucem prodeant ali-
quando, non vlla ad hoc propensio mea, sed aliorum impor-
tuna flagitatio impulsit; ut tua autem nomini inscripta pro-
deant, fecit officiosa & nunquam non repetita mihi Pem-
brochianæ vestra insignis familia recordatio, cuius flos ve-
rè delibatus tu, & spes iure maxima. Qui enim in hac viri-
ditate ac flore ætatis tuæ ita versas doctos, atq; in præclaras
Musas te totum abdis, ut non minùs tu animo quàm alijs cor-
poribus terras finitimas longinquasq; perlustres; totam Ita-
liam Latinamq; gentem tum antiquam illam ium hanc re-
centem obeas; rectà hinc dein priscam in Græciam proficif-
care, regiones quasq; optimas & eloquentes Athenas circu-
spicias;

Epistola Dedicatōria.

spicias; illaq; in vrbe omni scientiarum laude florentissimā,
nunc fulminantem Periclem, nunc Platonem philosophā-
tem, nunc permulcētē Demosthenem aures erudita ple-
bis, grauiusq; sententijs seniorum mētes permouentem, nūc
orationem auream fundentem Aristotelem, & argutulas
sophistarum conclusiunculas procellā magnarum rationum
obruentem & attente & scienter audias: quam tu hac tuā
nobis industriā, quam hoc impenso studio dulcissima Patria
tua populoq; & opinionem & expectationem tui ingeneras,
ubi cum atate ingenium & iudicium suam nacta fuerint iu-
stam maturitatem? Iacta quidem à te sunt fundamenta op-
timē, & praeclaris admodū orsus es initijs. At multi praecla-
ris initijs orsi tristes exitus habuerunt. Perficito, (illustris
Domine) ut praeclaris quibus orsus es initijs exitus quoque
praeclari respondeant. Respondebūt profectō, si quem adhuc nō
habet, tu nunquam habeas cessandi animum, nec mentem il-
lam tuam diuina aure particulā domi arētā custodiā asser-
ues, sed emanare indies patiaris forās, & Philosophorum im-
primisq; Theologorum doctas sacrāsque ades inuadere, etiam
expilare. Epicuri vox illa turpis, digna porco, indigna Phi-
losopho; Nihil esse cessatione melius. Nihil verò cessatione
melius? Na cælum, eternam Dei domum, teq; ipsum Do-
minum domus aeternae eternū appello, vosq; cælites, qui vel
ipsis orbibus globisq; athereis moderamini, & stellarum pe-
rennes vertigines rotasq; vi vestra nisuq; dirigitis, vel ipsa
quacumq; alia potentis peragitis iussa Imperatoris, terras &
maria omnesq; cæli ingentes plagas, cum ipsi collibitum, obe-
untes: quid ista vobis placeant tam longa, tam multa, tam
interminata itinera? quid ille cæli stelliferi concitatus cur-
sus expers quietis? quid tua tibi, (eterne Pater), cessationis
nescia mens eternum tuens regensq; suā haud vnquam lassā
aut defatiscēte virtute hanc immensam mundi molem tua
dextra magnum opus? Quin isto igitur apud superos & a-
gitur modo & vinitur; ut mihi te equissimum fore clarissi-
me

Epistola Dedicatoria.

me Adolefcens,) haud dubitem, licet ad labores & quaq;
ardua hortanti; cum cælo te ista atq; calitibus, ipsorumq;
calitum prepotenti Domino redditura sint quàm simillimū.
Nolo te ad hæc molesta laborum itinera exemplis vel anti-
quis vel externis, quæ tamen sunt passim obuia adhuc impē-
sius excitare. Recentibus fortassis magis mouebere, quæ &
domestica sunt & tua.

Quare quod Andromache Virgiliana, insigne hoc ad
antiquam virtutem calcar Ascanio nobili adolefcētulo esse
debere existimans, sciscitabatur, Ecquid. —

“ Et Pater Aeneas & avunculus excitat Hector ?

Idem mihi laboris virtutisq; inuitamentum ab illustri-
simo Comite Patre tuo, & inchyto Philippo Sidncio quo
non immeritò gloriaris avunculo, fas sit arcescere, eodemq;
etiam tibi currenti calcare animos atq; impetus maiores ad-
dere. Nam & honoratissimus Pater tuus iam consenescit in
grauissimis negotijs, quæ pro republicâ et serenissimâ Reginâ,
in illis quibus prudentissimus dynastes præsidet Walliæ re-
gionibus, exhaurit : & verò ille tuus nunquam sine suspirijs
Musarum nominandus avunculus, primas literis, etiam ar-
mis postremas vitæ suæ partes cōtemptâ omni otiosulâ turbâ
consecrauit. Amplissimus profectò heros, atq; dignissimus cu-
ius honoribus illa, quæ & tibi mater & illi soror est nobilissi-
ma Comitissa, suâ singulari & quotidianâ operâ summè ve-
lificetur. Illa verò quam mirabilis interea & multâ vene-
ratione prosequenda Heroïna, & tibi deniq; præcellenti filio
præcellens imitanda mater, cuius vigilijs & inuictis labori-
bus sacrum illud & à fratre Philippo prius inchoatum poë-
ma Davidicum hoc totum debet, quod limatum iam tan-
dem, quod egregio pertextum artificio, quod suis numeris ab-
solutum, quod carminum omni genere ornatum Angliæ po-
pulares populari maternâq; linguâ alloquatur. His tu ortus
radicibus, adeoq; his domesticis auctus magnis illis verèque
heroicis exemplis, illam quam ingressus es studiorum vigi-

Epistola Dedicatoria

liarumq; viam perpetuis laboribus decurras, qua licet deserta videatur & inculta, & virgulis & frondibus interclusa, regia tamen est & sancta, planeq; ducta & directa ad pietatem. Hanc qui affectant, aggerē illi habent propulsanda demonum hominumq; malitia & inuidia magnum animum: qui declinant, inculti & horridi, dumetis vepribusq; luxuriant; segetem & fruges nullas afferunt. Quam ego tibi nūc religionis, fidei, veritatis, veraq; virtutis viam, Christi, Apostolorum, piorumq; omnium sanctissimis complanatam & tritam pedibus eō cupidiū commendo, quo consultius tibi ab obliquis illis et fallacibus mūdi diuerticulis caueas, ubi Scylla, ubi Charybdis, ubi gurgēs Tartari, ubi Atheismi mōstra & scorta Babylonis. Horum ubiq; agmina se densa conglobant; hac nunc per cuniculos, nunc aperto Marte mortalibus exitium moliantur: ut nisi semper sis in armis meminerisq; vocis Christi tui, qui in terram venit non pacem missurus sed gladium, facile & nec opinatō te obruitura sint, illamq; tibi ereptura victoriam, qua sola thronum illum regaleq; in calis Christi solium Christi militibus pollicetur. Quem regis nostri & seruatoris caelestem thronum, ut mihi primum in votis est tibi post emensum in terris vita tue curriculum à Christo in calis dari: Itā, quō felicius interim Christo imperatore mereas, hanc meam depugnā Victoriāq; Christianā concionem tibi regustandā mitto. Illa mihi absenti vicariam apud te nauabit operā; illa tibi hostes quos oppugnes, quibusq; oppugnes armis describet; illa quis tibi solus in hac militia dux quarendus, etiam quā fide quarendus suggeret. Ecce autem quem queras Christus est. Quē ut non queras modō, sed & inuenias, & habeas, & induas, & in eius sinu sis, & amores in eo deliciāsq; ponas tuas, sacro eius deniq; lateri tanto nixu hareas, ut ab eo nunquam diuellare, ipse tibi, (Nobilissime Domine) qui & se & sua quarenti promittit omnia, concedat.

Apoc.

Apoc. cap. 3. vers. 21.

*Vincenti dabo sedere mecum in throno meo, sicut ego
vici, & sedeo cum patre meo in throno eius.*

ACIO ego non inuitus & fa-
cio tamen necessario (Patres &
Fratres in Christo Domino re-
uerendi multoq; charissimi) vt
in hac celebritate vestra, oratio-
ne vtar magnarum illa quidem
& admirabilium plena rerum,
sed molestiarum quoq; plenif-

sima periculorumq; quæcunq; vspiam sint in terris
maxima. Opus spissum planè & arduum ingredior, &
quod vix fas aut tutum persequi, si mihi cum ignauis
mortalibus negocium, quibus vitam transire silentio
optimum, & hoc vnum per omnem ætatem agere vt
nihil agant. Nequè enim illi quicquam non iniucun-
dum dictu putant, nisi quod ipsum quoq; factu sit fa-
cilimū, & tanquam prona pecora ventriq; obedientia
in vtile otium negotijs etiam vtilissimis anteponunt.
Horum si cuiquam ego arma, si exercitus, si castra, si
campum, si bella, si victorias narrem, fabulam certè
narrem, & surdo. Ita quisq; scilicet quo magis est ad
sœcordiam atq; inertiam corporis pessum datus, ani-
mum quoq; suum cupit atq; it perditum. Quò me
eddidit alacriorem & animauit magis dies hodie-
nus,

2
nus, fecitq; vt me pariter ego, atq; se Apostolus gentium, beatum dicam, cui apud vos (Patres) vt illi apud *Agrippam* regem, super his tantis rebus sit dicendum, vbi pro desidia labor, pro lubricine & ignauia industria atq; virtus regnant. Ergo operæ nunc parcam multum meæ, & vestræ quoq;, quam nullam vellem, ne sit multa, multum parcam molestiæ. Neque illa procemiorum aucupia adhibebo, quibus plerique ad difficilem quamq; causam perorandam solent sibi munire viam, & non satis attentis auribus doctè insidiari. Non est hoc vestri meriti, non est mei instituti, non est tantæ causæ, non est huius loci, vbi *Christi*, non mundi sapientia iure dominatur. Quæso vos igitur vt *Christo*, adfiris animis loquenti, & illius verba, qui ipse æternum patris verbum est, attentè audiat.

Ille enim hæc vobis exhaurienda negocia imperat, ad hos ille labores & pugnas, ad hæc ille vos bella vocat, ille à vobis victoriam expectat, & vicissim immortalem vobis thronum adpromittit. Quod si verò pendetis hic animi parumper & vobiscum vos cogitatis hæsitantes, qualisnam illa tandem paranda sit victoria, qualis quoq; thronus ille in quo sedendum vincentibus, & quo etiam pacto possit vel illud à vobis præstari quod expectat, vel hoc ab ipso dari quod promittit, non patitur has tenebras lux mundi, neq; patitur hoc amor eius, vt quod sollicitè cogitatis etiam diu cogitis, sed vtrumq; vobis confestim eximit de mentibus scrupulum, & omnis dubitationis dispulsam caliginem vtrumq; commonstrat. Neq; enim aliud (opinor) quicquam nobis, si rectè interpretamur, loquuntur ista *Christi* verba (*Sicut ego vici & sedeo cum Patre meo in throno eius*) quàm vtriusq; adipiscendi & modum & potestatem. Nam & eo nobis modo tum vincendum

11.
dum in terris; tum sedendum in coelis; quo ipse in
terris vicit & in coelis sedet, & porro idcirco vincendi
regnandique nobis non defore potestatem, quia ipse
& vicit & regnat, verbis his paucissimis quidem, sed
certissimis tamen confirmavit. Hæc mihi fas sit verba
Christi atq; sententiam apud vos euoluere; & primum
certè de victoria *Christi* & Patris throno, postremo de
nostris loco dicere. Quaprimùm enim illa *Christi* con-
stiterint, erit in proclui quid nos de nostris demùm
statuamus.

Quin *Christum* igitur vincentem, deindeq; in thro-
no Patris sedentem cōtemplemur. At vbi victi hostes:
vbi vires & arma quibus victi? Ab his nobis ordien-
dum iniitjs; & si victorem *Christum* cupido conspice-
re, sunt victi hostes & arma victricia conquirenda.
Pergimus verò in immensum, nec vspiam gradus sibi-
mus si in *Christi* hostes sigillatim incurrat oratio, in il-
lisq; articulatè percensendis elaboret. In illum enim
vnum tota armata terra est, armata Tartara, homines,
dæmones, mundos vniuersus. *Mundus me odit*: ipse ^{Joh. 7. 7.}
dixit cuius testimonium verum est, & qui ipse fecit ^{Joh. 1.}
mundum. Serpentis hoc semen est, quod inter & se-
men mulieris in illis gentis nostræ incunabulis inimi-
citas ille posuit immortales quī mundi fundamenta
posuit. Est ad has Creatoris voces excitatus Serpens
versutissimus, neq; in suo vnquam delitescens con-
quiescit latibulo, sed instar rugiētis leonis obambulat,
vbique mactans, vbique deuorans, & quæ fando dici
non possunt vbiq; patrans immania. Huius quoque
quoniam tanti aduersus *Christum* dux est exercitus, &
infesti Princeps mundi, vires nobis dispiciendæ sunt,
vt sic deniq; quibus *Christus* viribus & armis victor e-
uasit, comperiamus. Ducis enim sui fretus viribus

Jud. 16.

Heb. cap. 2.

Rom. 5. 18.

1. Iob. 3.
Iob. 8.

tanta mundus audet facinora, quæ simulac contritæ
 fuerint & prostrigatæ, abijcit mundus hastam. totusq;
 in fugam vertitur. Quare vt olim *Philistæi* proceres,
 qui *Samsonem* victum tantopere cupiebant, hoc vnum
 in votis habebant ediscere, vnumq; hoc improbæ sce-
 minæ in mandatis dabant vt expiscaretur, Vnde ille
Samsoni magna vires: ita nos quoq; qui victum demo-
 nem auemus intueri, in hac capiat oportet sollicitudo,
 Vnde dæmoni vires tantæ succreuerint. Non erit no-
 bis quidem, vt *Philistæis*, opus ad hæc abuti scelestæ
 mulieris turpi prodicione: Scripturæ nos Sacræ opem
 implorabimus, & quod vnicum nobis abyssum Sata-
 næ densarumq; profunda tenebrarum. recludat, ver-
 bum altissimi consulemus. Isto enim duce nobis præ-
 eunte viam, offerunt se statim cadauera, offerunt se-
 pulchra, offerunt non corpora modò sed (horribile di-
 ctu) animæ etiam demortuæ, ipsæ se deniq; mors obij-
 cit, in cuius infinitis funeribus Satan ille Princeps mû-
 di tripudiat. At quare tripudiat? quia penes illum
 omne est imperium mortis, si ipsi credendum, veritati,
 quæ ita per *Apostolum Hebræos* edocet: *Mortis ille auctua*
viribus præliatur contra genus nostrum, morte stipatus tan-
tam nobis iniecit sui formidinem. Cæterum nulla cum
 ipso creata mundo mors in mundo extitit; sed pecca-
 tum primum introijt in mundum, & per peccatum
 mors. Ergo imperium, vnde hæc tanta Satanæ poten-
 tia & vires tantæ peccati primum fuit, tum mortis, neq;
 potis ille fuisset morte quemquam afficere, nisi etiam
 peccato inficere prius valuisset. Et hoc ille prorsus ab
 initio. Nam ab initio peccasse diabolus loquuntur
 scripta Apostolica, eaq; re ab initio homicidam quoq;
 fuisse *Christus* aperte denunciatur, vt qui foeda peccati la-
 be infecerit primum hominem, adeoq; illum morte
 etiam

Fuerunt, fateor, aliquandò tēpora, illa per quidem

1. Cor. 15. 56.

parenti lethalem istum suum in corpus aculeum reci-

pere, quantula nobis renellis posteris repugnandi aut

Ipse aut vis superstes? Quare omnes fracti succumbi-

mus, quia peccato, hoc est mortis stimulo compuni-

Et i omnes. Omnes enim peccauerunt; deflexerunt omnes;

Rom. 3. 12.

non est qui faciat bonum, non est usq; ad unum. Iudæi,

Græci, serui, liberi, masculi, foeminae, sub peccato om-

nes, quia sub peccato conclusit Scriptura omnia, itaq; etiam

Gal. 3.22.

sub morte: Ita enim per unum hominem in omnes mors

Rom. 5. 12.

transiit, in quo omnes peccarunt. Credo vobis nunc apertum esse unde Brigras mundi, anagnitibus ille, etc.

tum elle, unde Princeps mundi, antiquissimus ille atq;
astutissimus iuxta Serpens ita terrâ & mari potens po-

altitissimus iuxta Serpens ita terra & mari potens por-
tentosus fuerit. Vis illi omnis in aculeo. aculeus autem

illi peccatum : quod eam Apostolus ob causam acule-

um mortis appellat. quia Serpens ad quem imperium &

potestas mortis spectat, sicut idem & *Hebræos* & nos Apo-

I. Cor. 15.

Heb. 2. 14.

stolus iam docuit. aculeo non alio quàm peccato ar-

matus, totum illud imperium potestatemquè mortis

est assequutus. Huius enim œstro concitatus sedes in-

uasit superas, vim & manus attulit cælestibus, & audax

apostata in intactas sacraeq; optimi maximi Creatoris

possessions nefandis conatibus inuolauit. Non est sa-

tis. Inuitati ad hæc flagitia de cælitibus ipsis non pau-

ci, nec inuitati modò sed & pertracti & perditì, iustissi-

mo vindice exigente illos cælorum finibus, atq; infrâ

inferos deturbante. Memorare possem, ut post relictos
caelos, terrarum conficiantur scelerum nostrorum, cunctis in

coelos, ferox conscientia celerum noltraeq; gentis in-

uidiā, his solis peccati confusus copijs, ad immoderata omnia atq; incredibilla se in terris profuderit; ni ea res longiūs me ab instituto traheret. Sed profectō ita sunt in hoc genere exemplorum plena omnia, vt in quacūq; loca inciderim, in aliquam historiam mirē istis quæ a me sunt dicta fauētē, sit necesse vestigium defigere. Nam si *Paradisum* & illum beatum *Hedenis* hortum fas cogitare, quem per *Cherubinos* mucronēq; vibrantis gladij non fas est ingredi; quid nobis aliud illius solitudo vastitasq; loquitur, quā peccati, hoc est Serpentis aculei potentem tyrannidem? Mittamus hortum illum, ex quo cum collapsis parentibus nos emittimur, & terram reliquam in quam eiecti, perlustremus. Quæ hic fusæ à Serpente mortalium copiae, quæ spolia, quæ trophæa, quot captarum millia animarum, quibus onustus ille vbiq; triumphat? Tacebo damnata gehennæ mancipia, in illisq; hærebo solis qui ipsi Deo hærent in visceribus dilecti. Et verò ex his ille, nunc Sanctissimos Patres ad incesta, nunc fidelissimos Prophetas ad mēdacia, nunc iustissimos Principes ad duplicata homicidij pariter atq; adulterij scelera, nunc beatissimos Apostolos ad violandam fidei ac iurisiurandi religionem inflexit atq; impulit. Postremò, non est reueritus membra nostra in nos seditiosius concitare, illaq; vt *arma iniustitia peccato sistere*, hisq; modis eniti, vt totum hoc quo conuestimur corpus, nihil aliud sit quā *mortis corpus, ex quo creptum se miserum hominem Paulus* Apostolus religiosi gemitibus peroptauit. Certè hæc malitiosus Serpens in Patres, in Prophetas, in Principes, in Apostolos, in membra corporis nostri, in corpus deniq; nostrum vniuersum, vno peccato tanquam aculeo suo in humanis mentibus relicto talia atq; tanta commisit.

Vi-

Rom. 6. 13.

Rom. 7. 24.

Vidimus, imò sensimus, (Fratres) vires Satanæ, Serpentis aculeum. Si *Christi* nunc arma victricia vobis cordi dispicere, illa certè quærenda quibus hic aculeus aut euellatur penitus, aut ita retundatur saltem, ut vel nè vulneret quidem, vel si vulneret, tamen non occidat. Non hæc primus homo de terra terrenus *Adamus*, nec vero *Adami* de tanta sobole quisquam qui ab *Adamo* totus oriundus est, potest suppeditare. Illos enim ad vnum omnes, quia peccarunt cum *Adamo* omnes, esse quoq; cum *Adamo* mortuos, literæ Apostolicæ nobis luculentè prodiderunt. Horum igitur si opem flagitemus, quid aliud fuerit quam verba mortuo facere? Omnino non flagitamus. Ergonè cælestes tentandi incolæ, & cum inferos nequicquam mouerimus, flectemus superos? At quos superos? Nam ex illis etiam superis spiritibus Angelisq; Dei, cecidisse multos hoc confixos aculeo cognoscimus; & verò qui adhuc freti magis propitio numine confirmati inuictiq; æternum stant, sibi tamen stant non nobis, neq; ita valentes sunt, ut vel vnam quidem animulam ab hoc Serpentis aculeo possint liberare. Hanc mihi spero impertietis veniam (Fratres) dum ego compendio asferam quid causæ sit, non illæ omnium Angelorum ut ut numerosæ inuictæq; legiones vnam animulam Satanici aculei, id est peccati potestati possint eripere. Illud enim ubi perspectum nobis, arma quoq; illa, quibus hæc domita atq; subacta potestas comparebunt. Habebimus hoc nos perspectissimum, modò viderimus quale sit id demum quod hanc peccatum armauit potestate quâ hominibus mortem afferat vniuersis. Peccato, ne vagemur longius, hinc necis in omnes potestatem lex fecit & putissimum mandatum Dei, Nam absq; lege peccatum mortuum; Vis autem pecca

Rom. 7. 8.

1. Cor. 15. 56.

Gen. 2. 17.

si lex. Neq; enim illa fatalis arbor à primis parentibus degustata illis ita exitiosa fuisset, nisi lex prius decretumq; Altissimi & vetuisset degustandam & degustati mortem denunciaffet; *Ne comedas; nam quo die comederis vtiq; morieris.* Vultis suam peccato creptam potestatem? legem, ne hanc illi permittat, exorate. Inexorabilis lex omnibus, qui non satisfaciunt legi: satis verò legi facere non possunt mortis pœnas reposcēti, nisi mortis qui pœnas possint persolvere. Quare vt Serpenti aculeus suus, peccatum, peccato potestas sua, mors, eripiatur, non vlla in hoc vniuersi armamentario præter mortem ipsam arma sumēda. Morte enim sola mors vincitur, neq; à morte alia quam per mortem via est. Mortem hominibus ferendam cælestes Angeli, homines cum non sint, non possunt ferre. Neq; verò etiam vt sint homines, morti infinitæ; qualem infiniti atq; immensi Creatoris violata lex postulat, finitæ creaturæ cum sint, suffecerint. Nam cum illa sola mors verè infinita dicenda sit, quæ aut perennitate temporum, aut dolorum magnitudine est infinita; infinitam hanc doloribus mortem non capiunt certè finiti circumscriptiq; pectoris angustia; & illam alteram porro quæ est tempore infinita patiantur licet, sed frustra tamen patientur. Non enim illa quæ per omnes infinitates temporum duratura mors est vnquam victrix elabitur, sed perpetuis constricta vinculis æternum victa manet. Atqui in ea nos peruestiganda morte tori sumus, quæ vincat non vincatur, & hanc omnium seculorum temporumq; mortem superet. Vna hoc potest, quæ vna superest mors doloribus infinita; quæ quoniam læsæ infiniti Creatoris maiestati satis affatimq; faciat, non est igitur infinito tempore duratura; cum nihil opus vtroq; sed alterutro mortis

mortis genere vt vindicantis numinis satisfiat iustissimæ voluntati. Equum enim atq; iustum est, vt cum infinitis doloribus expiatum sit infinitum læsæ diuinę maiestatis crimen, nulla deinceps recentium tormentorum fiat accessio, sed prioribus potius solutis doloribus emittatur victor qui patitur.

At quantus ille & vbi futurus qui patitur? Non ille paradisi primus incola, non qui illo solo sati Patre mortali mortales posteri, qui omnes peccatores mortui; non admirandi cælites, Sanctissimi Angeli, tum quia expertes corporum omninò non sunt homines, tum etiam quia finitæ cum sint conditionis & naturæ, infinitæ doloribus morti ferendæ non sufficiant. Vbi igitur locorum gentiumuè dispiciendus ille, cui hic stringendus gladius, hæcquæ arma induenda sunt? Vbi qui iure & merito sit suo dignus hanc obire mortem, qua mundi Princeps Satan, qua vis & robur Satanae peccatum, qua peccati tyrannis vnica mors ipsa expugnetur, ab illaq; liberentur tot victa & capta millia hominum, quibus hæc geminâ admotâ machinâ superbè Satan improbissimus planus dominatur?

Nostis dilectum Christi Apostolum in *Apocalypsi*, *Apoc. 5.* cum audisset de libro intus & à tergo scripto septemq; sigillis obsignato fortem Angelum prædicantem voce magna, Quis est dignus qui aperiat librum & soluat eius sigilla, nec vidisset quenquam qui posset, neq; in cælo, neq; in terra, neq; subter terrâ aperire librum, neq; eum inspicere, fleuisse multum, quòd nemo dignus inuentus esset qui aperiret & legeret librum, nec qui eum inspiceret: tum ex senioribus illis qui adorabant insidentem throno, vnum flenti Apostolo dixisse, Ne fletis; Ecce vicit leo ille de tribu Iuda stirps illa Davidis, vt aperiat librum & soluat septem eius sigilla; aspexisse igitur Apostolum, & ecce inter thronum & quatuor animalia &

& inter seniores illos Agnum stantem tanquam mactatum, qui venit & accepit librum aperuitq; & sigilla soluit. Nostra porro huius Apostoli simillima atq; maximè gemina ratio est; quibus quærentibus, quis dignus qui librum mortis aperiat & legat, eiusq; dolores tanquam sigilla soluat, non quisquam occurrit qui aut in cœlo aut in terra aut subter terram aperire posset & soluere. Nihil propius hic quam ut ad lamenta & lachrymas cum eodem nos Apostolo abeamus, nisi ut illi, ita nobis adesset, qui animis iuberet nos esse melioribus, diceretq; illa plenissima solatij verba, Ne flete; ecce vicit leo ille de tribu *Iuda*, stirps illa *Davidis* ut aperiat hunc mortis librum & eius sigilla omnia, dolores omnes soluat. At quis ille de tribu *Iuda* leo? quæ stirps illa *Davidica*? Aspicite modò vos, fratres, ut aspexit Apostolus, ijsq; quibus ille, fidelibus oculis aspicite; & ecce vobis Agnum stantem tanquam mactatum, ad quem vos ille ab *Esaia* & *Malachia* Prophetis tot ante secula cantatus *Angelus præcursorq; Domini* Baptista deducit intento digito, acclamatq; *Ecce Agnus ille Dei qui tollit peccatum mundi*. Peccatum mundi tollit Agnus, sed mactatus, sed crucifixus, sed mortuus.

Atquè his quasi gradibus nos, ab illis qui sublati sunt victiq; hostibus, ad arma victricia, & à victricibus armis ad *Christum* victorem, qui solus his & uti & vincere & norit & potuerit, peruenimus. Cum enim doloribus infinitam esse mortem eam oporteat quæ vincat, eaq; re illum & hominem esse qui hanc patiatur mortem, & qui infinitam patiatur, infinitum, etsi non quâ infinitus patiatur; cumquè præter Deum nemo sit infinitus, nec in personis Dei quæpiam homo sit præter *verbum* Dei quod ipsum *caro factum est* & homo: sumus certè ingratissimi atq; turpiter improbi,

fi

Esa. 40. 3.

Mal. 3. 1.

Iob. 1. 29.

Iob. 1. 14.

fi has partes & laudes, quas solus *Christus* est promeritus, soli *Christo* non deferamus. Solus enim ille Deus & homo *Iesus Christus*, Patre satus immortalis Deo Deus immortalis, Patre etiam oriundus mortali homine mortalis homo, qui (ita illum illustribus Prophetijs pangente expingenteq; *Esaia*) venit ex *Edomaea* rubidus vestibus, peragransq; amplitudine virium suarum omnia torcular calcavit solus, suo solo sibi salutem asserente brachio, cum nullum intueretur subuenientem adiutorem & obstupesceret.

Quid enim? Illis in umbratilibus legis hostijs taurorumq; & hircorum stragibus quicquam opis subsidijue putemus, quo immensi numinis offensa & irata maiestas placari queat, propitiaq; in gratiam cum peccatoribus redire? *Infirmas* hæc vero & *egena elementa mundi* sunt. *Satur samsu his holocaustis arietum, & adipe pinguium & sanguine iuuenecorum, agnorumq; & hircorum Deus non delectatur.* *Gal. 4. 9. Esai. 1. 11.*

Vnus illum delectat filius ille suus dilectus, in quo quidem se acquiescere voce cælitus delapsa fecit testatissimum. Ergo ecce adsum, affatur clementissimum patrem benignissimus filius, quia corpus aptasti mihi, hostias vero pro peccato non approbauisti, ut faciam, Deus, voluntatem tuam. Et multo certè hoc maximè factu fuerit necessarium illi, cui peccata mundi tollenda expugnata morte & mortis mundi; Principe postrato Satana. Vbi enim in corpus humanum ille aculeus mortis, peccatum, suas mortiferas vires exeruisset, humanum is quoq; qui hunc vincat mortis aculeum, induat corpus naturamq; oportet, hoc assentiente nobis in illis quæ ad Hebræos scripsit Apostolo, ut eiusdem cum reliquis hominibus carnis & sanguinis factus particeps, per mortem aboleat eum qui mortis imperium habet, hoc est, diabolum. *Hebr. 2. ver. 14.*

Si qui sunt autem qui hanc mortem quam perpe-

sus est *Christus*, paucularum horarum, fuisse autemant, aut vero dierum, aut etiam hebdomadam, ac non potius mensium, non annorum, non totius denique vitæ ætatisq; in terris *Christi*, ne illi animos ad durissima solum & ultima *Christi* mortis referunt, cæteras eius partes & numero multas illas quidem parum attentè considerant. Non enim fuit, mihi credite, non fuit à concepto *Christo* in virginis utero, ad excitatum *Christum* & è terræ utero resurgentem vlla dies, non hora, non horæ momentum aut punctulum ullum, quo non aliquam saltem huius mortis particulam obijisse servator iure censeatur. Nam quod tanto tempore instat mortalium peccatorum mortalis mulieris inclusus visceribus delituerit; quod statim ac in lucem editus nunc proiectus in præsepe, nunc eiectus in *Aegyptum*, odijsq; expetitus tyrannicis, nunc diabolicis insidijs in deserto, nunc *Pharisaicis* malitijs in vrbe atq; in agro expositus huc illuc oberravit, ac nè idipsum quidem quod cœli volucris & terræ pecudibus datum, ubi caput reclinaret habuerit; quod deniq; omnes miserias ærumnasq; per omnem vitam senserit, quas aut Princeps mundi aut à suo concitatus principe mundus posset cuiquam machinari, fueritq; nobis miseris vno excepto peccato per omnia similis: quid hæc aliud conclamant omnia, quàm vt nos, ita illum quoque nullâ non in vitæ parte plagâ mortis aliquâ fuisse confectatum?

At non eo quo solemus nos animo hæc tulit *Christus* vulnera. Libens ille hæc & volens, nos inuiti; ille pius in Deum, in hostes etiam benignus; in hostes crudeles nos, etiam in Deum blasphemi: ille mali nihil meritus, mala passus tamen pro nobis omnia mète optima atq; mitissima; nos qui mala meriti sumus omnia, non tantulum sanè mali, nisi obloquentes, nisi
impre-

imprecantes patimur. Quare nos fugati sæpius victiq;
 de statione deiciamur; ille sibi per omnia inuicta con-
 stans patientiâ, factusq; in omnibus patri obediens etiam *Phil. 2. 8.*
 ad mortem, mortem autem crucis, victor ascendit in sublime *Ephes. 4. 8.*
 captivamq; ducit captivitatem, & in magni patris throno
 æternos agens ex inimicis triumphos confidet.

Huc illum nos etiam, quò expectatio vestra, quò
 officij nostri cogitata ratio, quò verba *Christi* vocant,
 oratione nostra reuerenter prosequamur. Ipsa enim
Christi purissima verba quæ euoluimus, & quibus infi-
 stimus interpretes, vincenti *Christo* paternum in coelis
 thronum cum primis deferunt. Mirè vero hallucina-
 bimur hic nos aberrantes à vero, si hunc coelestem Pa-
 tris thronum ad mortalium iudicium regumne quatum-
 uis, potentissimorum augustissima folia exigamus.

Tenuiora hæc sunt & impendiò magis exilia, quam
 quibuscum Dei interminata gloria & immensa maie-
 stas componatur. Hanc ego si apertius me vobis de-
 scripturum reciperem, meo confusus acumine & inge-
 nio, ridiculè prorsus reciperem atq; vanissimè, qui ne-
 que me neq; illam norim, quâ prætereunte *Elias* tan-
 tus Propheta suam togâ obuoluit faciem, & amicus il-
 le Dei Sanctissimus *Moses* in rupis cavitare diuina te-
 ctus, manu absconditur. Ergo ego ut taceam, cogno-
 scetis à me, aut si cognoscitis, mecum recognoscetis
 saltè illâ *Simoni* *dis* (hominis qui solus de Deo rectè re-
 sponderit quòd nunquam responderit) de seipso salu-
 tarem planissimamq; confessionem, *sæpissime eius se*
quod dixisset pœnituisse, nunquam quod tacuisset. At non
 licet. Quare mihi loquendū ergo, sed ut ille. Philoso-
 phandum, paucis sentio; & ita quidem paucis, ut nec
 meis illis loquar, nec eis, quæ non *Christus* & *Christi*
spiritus, & *Christi* serui Apostoli suggerant: Quis enim
 de throno gloriaq; Patris certiora nobis referat quam

Apo. 20.

Apo. 4.

Christus filius, cuius correptus spiritu ascendit Aposto-
lus iussus in sublimia, viditq; thronum hunc magnum
& candidum, cuius in circuitu iris similis smaragdo, è
quo etiam prodibant fulgura & tonitrua & voces; sep-
tem ante illum lampades igneæ ardentes, Dei septem
Spiritus, & mare vitreum simile crytallo; quatuor
illum ambientia animalia quæ die & nocte sine inter-
missione clamabant, Sanctus Sanctus Sanctus Domi-
nus Deus ille omnipotens, qui erat, qui est, & qui ven-
turus est, omnemq; gloriam & honorem & gratiarum
actionem tribuebant; procidentibus interea ante il-
lum viginti quatuor senioribus & adorantibus, coro-
nasq; suas abijciētibus ante thronum, atq; dicentibus,
dignus es Domine qui accipias gloriam, & honorem,
& virtutem. Hic Patris thronus, hæc gloria. Christi ve-
rò non minor; quem idem vidit Apostolus ab ani-
malibus illis & senioribus paribus votis adoratū. Nam
dulcissima est audita synodia multorum millium An-
gelorum voce magna clamantium, *Dignus est Agnus*
ille mactatus, qui accipiat virtutem, & divitias, & sapien-
tiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedi-
ctionē. Omnis postremo creatura quæ in cælo, & quæ
super terram, & quæ sub terra, & quæ sunt in mari om-
nia, benedictionem, & honorem, & gloriam, & robur
in secula seculorum, eodem quoque audiente Apo-
stolo, cecinerunt. Quibus cecinerunt? Sessori thro-
ni, & Agno, hoc est, Deo Patri & Christo.

Hæc si spissa vobis videantur & cæca, & obscuris
quasi velata ænigmatis; meminertis, quæso, qui sitis,
& ubi versemini. Non in cælis vos adhuc degitis; terra
est quam incolitis mortalem mortales; & hanc qui-
dem non apud Dominum habitantes, sed à Domino
peregrè absentes incolitis, per fidem, non per aspectum ince-
dentes, per speculum deniq; & ænigma, hanc gloriam Domi-
ni,

2. Cor. 5. 6. 7.

ni, non affulgentem promissa illa plenâq; seculi futuri luce in-
 tuentes. Nihilò tamen magis nos interea ad isthæc enu-
 cleanda dubia *Sphingem* desideramus interpretem, sed
 Spiritum, quo illucescente non hunc thronum Patris
 atq; sessionem in throno hanc tanquam terreni iudi-
 cis regisq; insignia, sed ut coelestis eius potestatis, (qua
 apud patrem amplificatus Christus omnia, summa,
 media, infima, ipsos etiam reges regat & iudices iudi-
 cet) consignata symbolo amplectimur. Et verò ut quæ
 libèter amplectimur, etiâ necessario amplectamur, fa-
 cit nubes illa tot myriadū testiū omni exceptione ma-
 iorū, tū in coelis, tū in terris, tū sub terris, projiciētū se
 corā *Christo*, nulla nō adhibita honorificentissima ap-
 pellatione. Quid autē aliud hæc officiosa & prostrata
 turba gestu verbisq; prædicat supplicibus, quam quæ
Christus & ille ad coelū raptus tertū *Paulus*. Apostolus
 idēidē ingeminante? Quoties enim sibi *Christus* iudici-
 um omne datum à Patre; quoties se claves habere infero-
 rum & mortis, etiamq; *Davidis* clavem qua aperit & nemo
 claudit, claudit & nemo aperit; quoties venturum se nar-
 ret cum gloria Patris sui & cum Angelis suis, atq; redditu-
 rum unicuiq; secundum opera; quoties potro *Paulus* A-
 postolus hæc assentiatur illi omnia, & subijci insuper à
 patre pedibus eius omnia, a quo donatum ei quoque nomen
 quod est supra omne nomen, ut ad nomen Iesu omne genu se-
 flectat cælestium terrestrium & subterraneorum, subito
 ipsi longè lateq; omni imperio ac potestate, & poten-
 tia, & dominio, & omni nomine quod nominatur nō
 solum in hoc seculo, verum etiam in futuro: toties
 mihi vterq; videtur deditā operā se impertiuisse nobis
 prolixum interpretem, ut quis thronus Patris, in eoq;
Christus quantus sedeat intelligamus. Quibus nos igitur
 tātis autoribus instructi satis iam agnoscimus eun-
 dem *Christum* in throno Patris sedentem mundi Re-

1. Cor. 13. 12.

Ioh. 5. 22.

Apo. 1. 18

Apo. 3. 3.

Mat. 16. 27.

Ephes. 1. 21. 22.

Phil. 2. 10.

gem atq; iudicem, quem prius pugnantem in scabello patris victorem mundi vidimus. Maiori nunc spe atq; animo ingredior in reliquam orationem, postquam hoc semel anticipatum & informatum in animis habeatis, in eam me victoris mundi, etiam regis & iudicis mundi verbis vos alloqui. Idem enim ille est qui vicit sedetq; in throno Patris sui, & qui vos etiam iubet vincere, atq; sedem vincentibus in throno suo similiter pollicetur. Cuius mihi amplissima legatione apud vos fungenti non datur quod illi olim *Romano Fabio ad Carthaginensem* profecto senatum, ita utrumque in gremio bellum iuxta atq; pacem complecti, ut arbitratus meo simul & vestro alterutrum offerre possem volentibus.

Ille enim quia utrumque potuit, utrumque obtulit, mihi, cui belli omne, nullum pacis, impositum est negotium, liceat illo de bello dicere non quod contra vos *Christa*, ut contra *Panos Romano*, sed quod pro *Christo* vobis & meditandum & gerendum est. Equidem non diffiteor esse pacis dulce nomen, rem vero ipsam iucundam, quam non modo ij quibus natura sensum dedit, sed agri etiam atque tecta latantur. Quam nisi nos quoque cum omnibus pro virili nostra parte sectemur, non sumus Apostolo neque spiritui sancto dicto audientes. Nihil secius tamen videndum nobis, quod & *Romanis* patribus *Romana* pater eloquentia videndum consuluit, cum omnibusne pax esse possit, an sit aliquod bellum inexpiabile, in quo pactio pacis lex sit servitutis. Profecto nunquam in tam mendaci hyperbole delitescet oratio nostra, ut iniustissimam pacem bello etiam iustissimo anteferat. Nam aut honesta pax, aut bellum necessarium est. Ita porro hoc cui ego nunc faueo bellum necessarium, ita illa inhonesta pax quam repudio, ut etiam ille qui adeo amans pacis

Rom. 12.

Hebr. 12.

Ci. Philip. 23.

Pacis fuit, ut vitam pro hac suam animamque profunderit, illam alteram suis pacem non dederit, ne valuerit quidem cum iam relictis suis ad patrem migraret.

Est enim aperte professus se non uenisse illam *missurum pacem in terram, sed gladium potius* qui bello illam atque vi tolleret. Quidni autem tolleret illam quæ Adamo parenti nostro nostrisque posteris cum diaboloprincipe mundi & mundo fuit, qui & Christum & qui sunt Christi odit. Non enim se unum, sed & quos elegit ex mundo omnes, mundo exosos testatur Christus, & ea quidem re exosos, quoniam ab ipsa ex mundo sunt electi. Quare quæ quondam tria potissimum impulerunt *Marcum Tullium*, quamuis pacis semper amator semper autor erat, ut noluerit pacem tamen cum Antonio, ea nos quoque commoneant omnia, licet *bestos cum Christo pacificos* prædicemus, ut hanc tamen cum mundo pacem nolimus, quia turpis est, quia periculosa, quia esse non potest. Quid enim turpius omnique dedecore magis contaminatum, quam qui membra Christi sunt, se quadrupedum instar prosternere ad abiecta omnia atque vilia, & dæmonibus mundi quæ fabulis deferuire? Deseruiunt qui pacem cum mundo colunt. Periculorum porro quid plenius, quam vasis & subdolis nebulonibus qui amplectuntur ut strangulent, & cum prodigioso Apostata osculantur ut prodant, se adiungere? Adiungunt, qui mundi familiaritates deliciasque consecretantur. Quid denique minus aut esse aut sperari potest, quam constans, aut vero ad vnam duratura dieculam cum illis societas, quibus & morum & animorum studiis & toto viræ genere præbent se dissimiles? Dissimiles omnino illi se mundo præbeant oportet, qui Christo luci mundi obnixè student, cui mundus, dum tenebras quam lucem magis amat, minus fauet. Ergo nisi consilio turpiter labamur

Ej. 6. 11.

2. Reg. 6. 15.

Ej. 4. 16.

labamur, si pace cum *Christo* qui *Pax est nostra* frui volumus, gerendum cum mundo bellum est; hoc si bellum negligimus, illa pace nunquam fruemur. In throno enim *Christi* non sedebunt pacis gloriæque *Christi* participes, qui non prius belli etiam militiæque *Christi* consortes mundum vicerint. At quem mundum, quo duce, quibus copiis, quantoque instructum exercitu? Nobis infirmis contra fortes, pauperibus contra diuites, stultis mundi contra mundi sapientes, *carni & sanguini contra imperia, contra potestates, contra tenebrarum seculi huius principes, contra sublimia, contra homines & daemones infinitos & potentes pugnandum est.* Hic nos simus animosi, simus fidentes, quibus hæc vna salus miseris salutem sperare nullam. Quin potius cum metuloso *Elisai* homulo, istis dum nos cernimus copiis & curribus & equis circumdatos, vociferemur, *ebeni mi Domine quid faciemus?* Tot ubi in nos inermes armata millia, perimus. Et pereamus sanè; quid hæremus tamen animis degeneres, ac non cupidius pro *Christo* morimur amico, qui pro nobis & inimicis quidē suis est mortuus, & pari alacritate exponimus animas nostras pro seruatore nostro, atque suam suo pro populo exposuit *Esthera* princeps magnanima? & *sperimus, perimus.*

Gratias vero agimus immortales immortalī Deo patri Domini nostri *Iesu Christi*, qui nos in has angustias cogi compelliūē non sinit, neq; certē illa viscera misericordiæ benignitatisq; suæ, quæ ampla sensit priscis temporibus *Israel*, nos simul in hac senecta mundi non amplissima experimur. Nam in isto spiritali & acri bello, quod nobis cum spiritali *Pharaone* eiūsq; exercitu, tenebrarum principe & mundo gerendum est, (aperiat modò nobis sicut *Elisai* puero oculos *Iehoua*) videbimus nos quoq; equos currusq; igneos nobis
ab

ab omni parte subsidio venientes. Nostris enim in castris potentissimi Angeli stationem agunt, etiam in corporibus nostris tanquam in castris suis sacer Dei Spiritus excubat, quo excubante nubes & venti, fluitus & maria (experti loquimur) terra & ipsa terræ ^{Testis classis} saxa nobis fæderata militat. Non verò, ut veteris ^{Hispanica.} *Israëlis* populus, ita nos *Mosis*, qui quanquam fidelis famulus, famulus tamen, manu atq; imperio ducti dimicamus. *Christo* nos & duce & auspice ad bella pergitur, qui non ut famulus sed ut *filius domui sue præst*, cuius ^{Hebr. 3. 6.} *domus sumus nos*, si fiduciam & spem illam de qua gloria-mur, ad finem usq; firmam tenuerimus. Non deniq; unus *Mosis* conserui nostri verbis erigimur populum suum animantis in *Aegyptios*, Ne timete, consistite & spectate salutem Iehouæ quam edet vobis hodie; sed multò magis illius, qui & *Mosis* Dominus est & noster, nos populum suum contra mundi impetus confirmantis acclamantibq; , *Confidite, ego vici mundum*, in- ^{Iob. 16. 33.} signi celeusmate excitamur.

Proinde tonet, dum lubet, capitalibus sententijs *Romanus Iupiter*, & anathematis tanquam fulminibus terras misceat & maria, dum tantâ nos audit cum fiducia diuinæ gratiæ auxilijsq; , constâtem præsentiam certo nobis pollicentes. Hominis certè profani fuerit & insignitè impij, *Christi* summi & veri Põtificis sui spreuisse atq; conculcasse oraculum, & adumbrati nescio cuius Põtificuli fracto atq; frigido commento adhæsisse.

Atqui unde hanc nobis audaciam igitur hosq; animos addat *Christi* victoria, ut de tam ingentibus hostium copijs profligandis certi simus? Mundum enim *Christus* vicit, non nos; neq; verò in rem nostrâ quicquam facit, esse victorem mundi *Christum*, nisi hinc nos quoq; victores euadamus. Ita prorsus est: vincen-

1. Iob. 5. 4. 5.

te Christo nos quoq; vincimus qui Christi sumus; quia & ex Deo nati sumus, & fide præditi eâ sumus, quâ Iesum esse Dei filium credimus. *Quis est autem qui vincit mundum, nisi qui credit Iesum esse filium Dei? Nam hæc victoria est quæ vincit mundum, fides nostra.* At nos quid hæc Apostoli verba velint non assequimur, caro & sanguis non assequimur, vel ut possit esse fides nostra victoria, vel ut illum iam vicerit mundum, cuius adhuc vincendi prouinciam Christus nobis commendauit. Narret hæc nobis modò qui Spiritus est & veritas.

1. Cor. 1. 30.

Fides, credo, victoria nostra, quia illum induit, qui quoniam *sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio nobis à Deo factus est*, factus est igitur & victoria. Qui etiam cum mundum vicerit, perinde per fidem indutus à nobis, nos quoq; mundi victores reddidit. Quare qui iubemur à Iacobo Apostolo, *Principi mundi diabolo resistere*, à Petro, *firmi per fidem illi resistere* iubemur;

Iac. 4. 7.

Eph. 6. 16.

etiam à Paulo, (qui licet minimus Apostolorum maximo Petro tamen non minor) inuitamur ad *scutum fidei cum primis assumendum, quo possimus omnia Mali illius ignita iacula extinguere.* Isto enim ubi tecti scuto, vniuersa pariter Dei tegimur armaturâ, *Succincti continuo stamus veritatis balteo, induti thoracè iustitiæ, præparatione Evangelij pacis calceati, velati galeâ salutis, gladioq; spiritus, hæc est verbo Dei armati* consistimus, & in quoscunque, siue mundus, siue dæmon, siue peccatrix caro casus inuexerit, paratissimi. Ergo si obiecerit nobis dæmon primum *Adamum* peccantem in Paradiso; nos illi secundum *Adamum* pendentem in cruce obijciemus: ille si accusator fratrum peccata nobis nostra; nos illi *peccatum pro peccatis nostris factum Christum* memorabimus: si tormenta denique, si mortem, si inferos nobis ille merentibus; nos illi vicissim tormenta Christi, Christi mortem, Christi inferos, nec merentis hæc

2. Cor. 5. 20.

hæc quidem, sed pro nobis patiētis omnia, referemus. Sin vero adhuc pergat malitiosus, mundiꝑ; sui in nos vires concitet: cuius nunc illecebris fallat securos: nunc sollicitos aduersis frangat; sanè mundum etiam dona ferentem timemus, & quæ nobis possit importare mala ferendo vincimus.

Timore illo suspicioso in illecebras, istaquè in aduersa mūdi inuictā patientiā nos fides victrix instruit.

Per fidem enim Moses iam grandior Pharaonicum illum Heb. 11. 24. *quantumuis regium ornatum suspectum habuit, renuitq; vocari filius filie Pharaonis, potius eligens simul malis vexari cum Dei populo, quam tēporarium tenere peccati oblectamentum.* Per fidem olim Patriarchæ, Prophetæ, & prophetarum filij peregrinati vagatiq; , huc illuc errabūdi, quibus flagella, vincla, carceres, & ipsa ludibria ludibrio fuerūt. Per fidem fideles *Christi* discipuli, quos minæ, quos verbera, quos cruces, quos secores & patibula vbiq; expectarunt, vbiq; ceperunt, hæc & patienter tamen omnia & alacriter pertulerunt.

Hæc vero illi per fidem & patientiæ & fortitudinis tam præclara ediderunt documenta, quia reuelante fide norunt non in patria se isthïc dum vitam in terris agerent, sed in via fuisse. Is porrò semper solet esse aduenarum animus, vt malint in sua esse ciuitate quam aliena, & ipsum patriæ suę fumum amplissimis opibus atq; amœnissimis voluptatibus aliarum regionum anteponant. Quo patriæ suæ desiderio sic exarsit Apostolus, dum hïc in terris viueret, vt omnia pro stercoribus haberet, etiam *mortem ipsam nihili faceret*, immo *Phil. 1. 23. religiosi votis accerseret, cuperetq; se dissolui*, vt aliquādo in illam cœlestem patriam suam subuolare posset. Nō enim fuit fortissimo *Christi* pugili obscurum, *quanto* 2. Cor. 4. 16. *magis externus homo mundi vulneribus corrumpatur, eo magis internum indies renouari*, qui tum demum omni-

2. Cor. 6. 9. 10.

bus suis numeris perfectus renouabitur, cum externus ille totus sit corruptus, hoc est mortuus. Eo fidentiùs se & sæpiùs idem ab omni laude foelicissimus Apostolus, in oppressiõibus, in necessitatibus, in angustiis, in verberibus, in laboribus ad omnes gloriãdi partes excitat, facitq; vt in illis mirabilibus sua exultet oratio antithetis; *Dolentes, semper tamen gaudentes; pauperes, sed multos ditantes; nihil habentes, sed omnia obtinentes; morientes & ecce viuimus;* etiam vitam verè vitalem viuimus, cum hanc mortalem exuamus.

1. Tim. 3. 12.

Proinde nos quoq; Patres & fratres, tanto nobis præeunte Apostolo, constanter propositum nobis stadium decurramus, fide in illam ingredienti pugnã, in quam fidei dux & perfector ingressus est *Iesus*, qui pro sibi proposito throno & gaudio pertulit crucem, ignominia contempta, & ad dexteram throni Dei cõsedit. Nos si cū eo patiemur, etiam cū eo regnabimus; at si abnegabimus, & ille abnegabit nos. Fides est hic sermo. Atqui absit, iterū dico absit vt abnegemus, ac nõ potius pro suauissimo seruatore nostro, et si vnquã cuiusquã, nūc quidẽ certè nostro liberas animas demus, cui eas debemus. Recordor sæpius illius tẽporis, quo *Romanus Scipio*, fulmen belli & *Italiae* præfidiũ, gloriose responderit, nulla se re fretum alia exercitum in *Africam* traiecisse, quàm trecentis fidelissimis quibus stipabatur militibus, quorum nullum esse asseuerantiùs dicebat, qui non ipso iubente se de celsa turri præcipitẽ esset in mare deiecturus. O vocem ducis fidentem, O Sanctam exercitus, si *Christo* non *Scipioni* militaret, religionem! Auet animus in hac armatorum corona pro fide dicere. Talibus exemplis veterem orbem diuitem reperio & abundantem, quorum nominibus monumenta annalium aucta in magnum numerum excreuerunt, vt nos pudeat in nostris historiam tam parcam esse.

esse. Pro *Scipione* illi, quod non nos pro *Christo*, illi pro mortali duce, quod non nos pro immortali Deo, illi nullam post mortem sperantes vitam, ad mortem tamen tam præcipientes, nos qui nullam nisi post mortem vitam cogitamus, tam tardo & testudineo gradu ad illam reptantes trahimur? Austrinè regina *Sabaa* surrectura in præfractos *Iudeos*, ac non etiam isti multò magis trecenti *Scipionis* milites in imbelles Christianos? Cæterum in illa nos incidimus durissima tempora & vltima, cum quæsiturus venerit filius hominis in terris fidem, nec inuenturus tamen quæsitam. Fugarunt illi, qui non acuunt alij alios ad charitatem & bona opera, sed deserentes aggregationem mutuam rixis discordijsq; domesticis læti, & Angelis Dei & spiritui sancto triste spectaculum tories exhibuerunt. Profectò *Ma. Jud. 7. dianitico* furore perciti, quos in Satanam, in mundum, in peccatū oportuit, *fratres in fratrum pectora gladios obuertimus*. Tātūmne verò nobis est à rebus nostris ocij, vt inuadamus aliena? Ita nobis ab illis infernis copijs secura pacataq; omnia, vt etiam cordi nobis voluptatiquè sit, *Christi* membris, *Christi* membra qui sumus, bellum indicere?

Periculose dico, & quemadmodum accepturi sitis, patres, nescio, sed pro mea tamen perpetua cupiditate dignitatis vestræ, & huius florentissimæ Academiæ tuendæ augendæq; dico, & quæso oroq; vos per omnes charitates, & pia *Christi* in vos viscera, vt sine offensione accipiat quod dixerò. Vos in hac custodiâ vt in specula estis collocati, vt à dissidijs liberum *Christi* populum vestrâ vigiliâ & prospicientiâ præstetis. Turpe est summo consilio nostrę Ecclesię in rebus tantis præsertim tamq; confessis, consilium intelligi defuisse. Fuit autem vestri consilij quàm longissimè prouidisse, ne in hanc præliorum nostrę Ecclesię ciuiliū materiā

seditiosa fax adhæresceret, cuius flammis ubi semel vrbes colluxerint, pacis desperata omnis atq; deposita ratio est. Non opus inuolatus alitum oscinūmq; sinistros cantus cū delira *Heurua* obseruare; res intueor, virorum mores contemplor, vices & cuius replico superioris memoriae. Ista mihi dissidia narrant, ista explicant discordias, & omnium potius quam exitiorum exitus ominantur. Has sicas in sponfam *Christi* distringunt illi, qui sui cerebri abrepti vertigine, quasq; nouas à se cūctas opiniones tanquā filiolas suas ita dissuauiantur, & impotente amore depereunt, vt illas modò suis popularibus venditare liceat, nulla pericula reformident, turbas Ecclesiæ tantuli faciant maximas, rupta deniq; illius fraternæ charitatis vincula, quam vnā, præquē omnibus vnā, esse voluit nobis Seruator è terris discessurus commendatissimā, haud quicquam curēt. Vnde incisis charitatis neruis tot sectę, tot sensa, tot sentientium & dissentientium dogmata, ex officina vanitatis & superbię patentibus portis proruerunt, vt nostris iam ceruicibus non *Hispanum*, non *Turcam* barbarum, non vllum in terris hominem, sed illum è Tartaro, cui tamen ipse non credit Tartarus, indies imminentem timeamus Atheismum. His enim discordiarum ciuiliū iniectis laqueis, incautos minimeq; cogitantes homines in tam flagitiosas fraudes dæmon pellexit, vt quasi hoc solum illis in religionē venisset, vel omnino nullam esse religionem cogitare, vel quam esse cogitarent ac si non esset contemnere; nullis exterriti aut periculosis priorum seculorum exemplis, aut diris aui præsentis omnibus, quæq; tremendi numinis seuera iudicia in opinionum commentis numerent. Tamennè hic vos statis ociosi? Tamennè vos vobis applauditis ipsi domi, & quasi vestrā nihil hoc interfit, in communi popularium vestrorum gemitu

&

& iustis querelis securi in alteram aurem obdormiscitis? Non patitur mea de vobis fides, illaq; quā erga vos afficior maxima, minime suspiciosa charitas ista credere. Credo potius ita vobis ducibus, magistris & magistratibus huius Academiae qui maiori quam *Plato* suae quoq; magister Academiae estis afflati lumine, illa duo aureola *Platonis* Academici praecepta & in mentibus esse, & in actionibus exercitari, ut tum utilitatem civium sic curetis, sic ametis, sic tueamini, ut quicquid agatis vel moliamini, ad eam totum conferatis obliti commodorum vestrorum; tum etiam toti iuxta corpori reipublicae vestrae tanta cura provideatis, ne parte aliqua servata, reliquae neglectae deferantur.

Euigilate igitur reuerendi Patres, excubateq; animis, & in partes omnes cum *Christi* sponsa & *Christo* mentes intendite, medicaeq; manus, medicinae dum faciendae locus & tempus, admoveate. Ecce qui *Laodice*^{Renel. 3. 20.} *ensium olim stetit ad ostium, ad ostium nunc Oxoniensium* stat & pulsat, vosq; ad alia vocat magis gloriosa cum daemone & mundo certamina relictis civilibus. Aut vero si civilia etiam tantopere expetatis, ut haec in carnem vestram, in membra iniustitiae vestrae, in corpus mortis vestrum exerceatis iubet. Oculi enim vobis vestri hostes sunt, hostes manus, rebellis & hostis caro vestra. Vestros eruite oculos, non alienos; manus vestras non alienas abscindite; vestram vos deniq; non alienam carnem iubente *Christo*, hortante Apostolo, oppugnat, subigite, occidite. Fratribus autem fratres, hoc est, carni *Christi* & *Christi* sanguini vos qui caro estis de *Christi* carne, & de *Christi* ossibus ossa, & de *Christi* sanguine sanguis, parcite. Illa sunt, non haec, bella Domini, quae manus nostrae & digiti Deo docente gerant. In illis, si fides nostra contra domesticas carnis & peccati insidias penitentia, contra demonis &

& mundi vires patientiâ pugnauerit : legitimè profecto pugnamus, fidei præclarum certamè decertamus, & *Christo* duce & victore nobis succurrente vincimus. Vincentibus autem, en nobis vt vincenti *Christo* apertos coelos, en arborem vitæ, en coronam vitæ, en manna absconditum & nomen incognitum, en gentium reatricem virgam ferream, en columnam in templo Dei, en novum nomen *Christi*, en thronum *Christi*, vt cum *Christo* rege & iudice mundi, nos mundi quoq; reges & iudices, non *Christo* pares quidem gloria, sed *Christi* tamen pro modulo captuq; nostro gloriæ participes æternum reportantes triumphum se-deamus. Ita fiat viro illi cuius honore delectatur Rex gloriæ. Regi igitur gloriæ æterno *Christo*, vni cum Patre & Sancto Spiritu immortalis, inuisibili, soli sapienti Deo, omnis honor, & gloria, & potestas, & victoria, & thronus, & regnum in secula seculorum,
Amen.

C 19335
69033

REPRODUCED FROM THE COPY IN THE
HENRY E. HUNTINGTON LIBRARY

FOR REFERENCE ONLY. NOT FOR REPRODUCTION